

Ἐκ τοῦ παραρτήματος τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας»

ΤΑ ΕΠΙ ΤΩ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΜΩ

ΤΗΣ ΕΞΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ

καὶ τῆς

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΕΙΑΣ

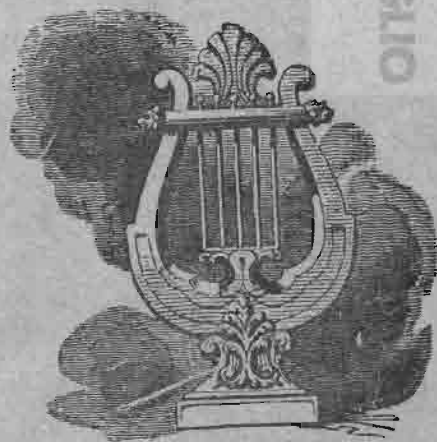
ΕΝ Τῇ ΜΕΓΑΛῃ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου

Γ. ΒΙΟΛΑΚΗ

τῇ 4 Δεκεμβρίου 1900 ἐπὶ τῇ Β' ἐπετηρίδι

τοῦ Ἐκκλησιαστ. Μουσικοῦ Συλλόγου

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1900

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ἐκ τοῦ παραρτήματος τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας»

ΤΑ ΕΠΙ ΤΩ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΜΩ

ΤΗΣ ΕΞΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ

καὶ τῆς

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΕΙΑΣ

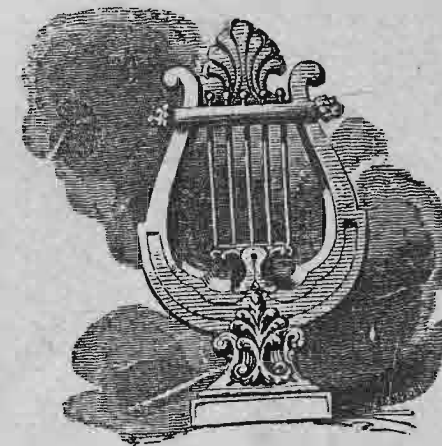
ΕΝ Τῇ ΜΕΓΑΛῃ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου

Γ. ΒΙΟΛΑΚΗ

τῆ 4 Δεκεμβρίου 1900 ἐπὶ τῇ Β' ἐπετηρίδι

τοῦ Ἐκκλησιαστ. Μουσικοῦ Συλλόγου

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1900

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

© 1998 by the Board of Regents of the University of Wisconsin System
All rights reserved. Printed in the United States of America.

ΤΑ ΕΠΙ ΤΩ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΜΩ

τῆς ἑξηκονταετηρίδος τοῦ μουσικοῦ σταδίου καὶ τῆς

εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς πρωτοψάλτείας ἐν τῇ

Μ. Ἐκκλησίᾳ τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΙΟΛΑΚΗ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ

Ἡ ἐφημερίς ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 5 Δεκεμβρίου 1900
γράφει :

Ἐπὲρπλεως μέχρις ἀσφυξίας ὑπὸ πλῆθους ἐκλεκτοῦ καὶ μάλιστα πολλῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων ἦτο χθὲς ἡ αἴθουσα τῶν τελετῶν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐν ἣ ἐτελεῖτο ἡ Β' ἐπετηρὶς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, ἅμα δὲ καὶ ἡ ἐορτὴ τῆς εοσητηρίδος τοῦ ἱεροψαλτικοῦ σταδίου τοῦ γηραιοῦ Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Τῆς τελετῆς προήδρευσεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντῖνος ὁ Ε', ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, διακρίνοντο δὲ ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδαῖος μετὰ τοῦ α' γραμματέως τῆς πρεσβείας κ. Α. Ποττέν, ὁ πρόεδρος ἡγεμῶν τῆς Σάμου κ. Κωστάκης Βαγιάννης ἐβέντης, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ἀμασειᾶς Ἀνθίμος, ὁ καὶ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, Βεροῖας Κωνσταντῖνος, Ρόδου Ἰωακείμ, Μελενίκου Λεόντιος, Βάρνης Πολύκαρπος, Χίου Κωνσταντῖνος, Ἐλασσῶνος Πολύκαρπος, Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης, Ἀμίδης Βενιαμίν, οἱ πρόεδροι Μητροπολίται Δεδρῶν Ἀνθίμος, Δισκάτης Ἰωάννης καὶ Ἐρσεκίου Ἰγνάτιος, οἱ ἐπίσκοποι Παμφίλου Μελισσηνὸς καὶ Ἀβύδου Νικόδημος, οἱ ἀρχιεπίσκοποι Φώτιος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Μιχαὴλ Κλεόβουλος σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, Γρ. Κωνσταντινίδης ἱεροκέρυξ τῶν πατριαρχείων, Ἰωακείμ Φορόπουλος ἀρχιεπίσκοπος, Κάλλιππος βοηθὸς ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου, ὁ Μ. ἀρχιεπίσκοπος Ἱερόθεος, Μ. Σύγκελλος Νικόδημος, Ἀγαθάγγελος Παπαναστασιάδης ἱεροκέρυξ, ὁ Πρωτοψάλτης τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας Γ. Βιολάκης, ὁ Μ. Χαροφύλαξ Μ. Ι. Γεδεών, οἱ ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι τῶν πατριαρχείων ὑπάλληλοι, ὁ ἡγούμενος τῆς ἐν Προγκύπῳ Μονῆς τοῦ Χριστοῦ Μακάριος Μαρινάκης, τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, οἱ ἱεροψάλται τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν προαστείων, ὁ Λυ-

Ο ΑΡΧΩΝ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ ΤΗΣ Μ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΟΛΑΚΗΣ

κείαρχης Χρ. Χατζηχρήστου, ἡ κ. Ἑλένη Καλογερά διευθύντρια τοῦ ἐν Πέ-
 ραν παρθεναγωγείου, ἡ κ. Ἀσπασία Λαζαρίδου διευθύντρια τοῦ ἐν Φαναρίῳ
 ἀγιοταφίτικοῦ παρθεναγωγείου, πλῆθος κληρικῶν, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἑλλ.
 Φιλολ. Συλλόγου Νικήτας Παπαγιαννόπουλος, τῆς Λέσχης «Μνημοσύνης» Π.
 Κοσμίδης, τῆς ἐν Ευλοπόρτη ἀδελφότητος τῶν «Ἐννέα Μουσῶν» Γ. Χλωρός,
 τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς Κ. Ζαχαριάδης, τοῦ Ἰωακειμίου παρθεναγωγείου ἡ
 ἐλλόγιμος δεσποινὶς Ἐλευθερία Νικολαΐδου, ἰατροί, δικηγόροι, λόγιοι καὶ οἱ
 διευθύνται μετὰ τοῦ διδάσκοντος προσώπικοῦ τῶν πλείστων σχολῶν τῆς πρω-
 τευούσης· προσέτι τὴν αἴθουσαν ἐκόσμουσαν πλείστα κυρία καὶ δεσποινίδες
 ἐκ τοῦ Πέραν, ἐκ τῶν προαστείων, ἐκ τοῦ Φαναρίου καὶ τῶν πέριξ συνοικιῶν.

Τῆ 2α μ. μ. ὥρα ἀκριβῶς, τῆς Α. Θ. Π. κηρυξάσης τὴν ἑναρξιν τῆς τε-
 λετῆς, ὁ πολυμελής μουσικὸς χορὸς τοῦ Συλλόγου ἔψαλε μελωδικώτατα ὑπὸ
 τὴν ὀδηγίαν τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Ν. Καμαράδου τὸν εἰς τὸν ἅγιον
 Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ὕμνον, ποιηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Χρ. Χατζηχρήστου καὶ
 μελοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ ἐν Σαμοθράκη ἰατροῦ κ. Ν. Φαρδύ, ὃν ραγδαῖα κα-
 τεκάλυψαν χειροκροτήματα καὶ οἱ παριστάμενοι ὄρθιοι ἠκροάσαντο μετὰ σε-
 βαδμοῦ. Μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοῦ βήματος ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἀρχι-
 μανδρίτης κ. Φώτιος ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ι. Συνόδου ἀνέγνω εὐκρινῶς τὸ ἐπὶ
 τῆ ἑορτῆ τοῦ Πρωτοψάλτου ἀπολυθὲν συγχαρητήριον Πατριαρχικὸν πιττάκιον.
 Μετὰ ταῦτα, διευθύνοντος καὶ πάλιν τοῦ κ. Νηλέως Καμαράδου, ἐψάλη ὑπὸ
 τοῦ χοροῦ τὸ παρὰ τοῦ κ. Γ. Βιολάκη μελοποιηθὲν εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν
 Σουλτάνον ὕμνον, ὃ πάντες ἠκροάσαντο ὄρθιοι καὶ οὐ τὸ μέλος ἀρίστην ἐνε-
 ποιήσαν ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον. Μετὰ ταῦτα ἀνέβη τὸ βῆμα ὁ κ. Γ.
 Ι. Παπαδόπουλος ὅπως ἐκφωνήσῃ τὸν πανηγυρικὸν λόγον τῆς ἡμέρας, οὗ θέ-
 μα ἦτο ἡ βιογραφικὴ σκιαγραφία τοῦ τὴν εορτηρίδα αὐτοῦ ἐορτάζοντος Πρω-
 τοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας Γ. Βιολάκη. Οἱ παραστάντες εἰς τὴν τελετὴν
 ἐξετίμησαν δὴν τῆ ρητορικῆς δεινότητι τοῦ λιγέως ἀγορητοῦ τὸν πλουῦτον τοῦ
 δαψιλοῦς αὐτοῦ λεξικοῦ, τὸ καλλιπερὲς τῆς φράσεως καὶ τὴν κατάλληλον τῶν
 κοσμικῶν ἐπιθέτων χρῆσιν. Ὁ κ. Παπαδόπουλος κατεγοήτευσε κυριολε-
 κτικῶς τὸ πολυάριθμον καὶ ἐκλεκτὸν αὐτοῦ ἀκροατήριον, ὅπερ διὰ ζωηροτά-
 των καὶ παρατεταμένων χειροκροτημάτων πολλάκις διέκοψεν αὐτὸν ἐν τῆ ἀ-
 παγγελίᾳ τοῦ ὠραίου λόγου του.

Κατόπιν ἐψάλη ὁ εἰς τὴν Α. Θ. Π. ὕμνος, ἔργον τοῦ κ. Γ. Βιολάκη,
 μεθ' ὃν γλαφυρὰν ἀπήγγειλε προσφώνησιν ὁ πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας,
 δι' ἧς νύχαριστήσε θερμῶς τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῆ πρὸς αὐτὸν ἐκδηλωθείσῃ τιμῇ
 κατὰ τὴν ἐξηκονταετηρίδα τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ σταδίου. Εἶτα ἐγερεῖς ἡ Α. Θ.
 Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξ ὑπογυίου μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν
 περὶ τὸ λέγειν χάριτος συνεχάρη τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῆ πρωτοβουλίᾳ ἣν εἶχε
 πρὸς πανηγυρικὸν ἐορτασμὸν τῆς ἐξηκονταετηρίδος τοῦ πρωτοψάλτου Γ. Βιο-
 λάκη, ἐπήνεσε τὴν πορείαν τοῦ Συλλόγου εὐφῆμως μνημονεύσας τοῦ ὀνόμα-
 τος τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου σεβ. ἀγίου Ἀμαθείας, ὑπερεξῆγε τὴν ἐπιτυ-
 χῆν ἐκτέλεσιν πάντων τῶν ἀσμάτων τῆς ἑορτῆς, καὶ ἐν τέλει νύξατο ὅπως ὁ
 Σύλλογος ἐπ' αἰσίαις ἐορτάσῃ τὸ ἐπιθὸν ἔτος καὶ τὴν τριετηρίδα αὐτοῦ, ὅση-
 μέραι κραταιούμενος ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ὑπ' αὐτοῦ καλλιεργούμενης ἐκκλησιαστι-
 κῆς ἡμῶν μουσικῆς. Ἡ τελετὴ ἐπεσφραγίσθη διὰ τοῦ πατριαρχικοῦ πολυ-
 χρονονισμοῦ, ὀφειλομένου εἰς τὴν Μοῦσαν τοῦ κ. Ν. Καμαράδου.

Ἡ ΝΕΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ τῆς 5 Δεκεμβρίου γράφει :

Ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτης καὶ ἐκλεκτῆς ὀμηγύρεως ἐτελέσθη χθὲς με-
 γαλοπρεπῶς ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆ, τῆ 1 1)2 ὥρα μ. μ. ἡ Β' ἐ-
 πέτειος ἑορτὴ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου μετὰ τῆς ἀγομένης
 ἐξηκονταετηρίδος τοῦ ἱεροψαλτικοῦ σταδίου καὶ τῆς εικοδικενταετηρίδος τῆς
 πρωτοψαλτείας ἐν τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ τοῦ κ. Γ. Βιολάκη. Τὴν τελετὴν ταύτην
 ἐτίμησεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης προσελθὼν, εἰ καὶ ἀδιαθε-
 τῶν, μετὰ τῆς λοιπῆς πατριαρχικῆς αὐτοῦ ἀκολουθίας. Ἐν τοῖς παραστάσι
 διεκρίνοντο ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδάτος μετὰ
 τοῦ α' γραμματέως τῆς πρεσβείας κ. Α. Ποττέν, ὁ πρόων ἠγεμῶν τῆς Σά-
 μου Κ. Βαϊάνης ἐφένης, οἱ σεβ. μητροπολίται Ἀμαθείας, Βεροῖας, Ρόδου,
 Μελενίκου, Βάρνης, Χίου, Ἐλασσῶνος, Λέρου καὶ Καλύμνου, Ἀμίδης, οἱ
 πρόων μητροπολίται Ἐρδεκίου, Δισκάτης καὶ Δεδρών, οἱ ἐπίσκοποι Παμφίλου καὶ
 Ἀβύδου, οἱ ἀρχιμανδριῖται Κάλλιστος βοηθὸς ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου,
 Φώτιος ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Μιχαὴλ Κλεόδουλος, Γρ. Κων-
 σταντινίδης, Ἰωακεῖμ Φορόπουλος, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολο-
 γικοῦ Συλλόγου, τῆς Λέσχης «Μνημοσύνης», τῆς ἐν Ευλοπόρτη Ἀδελφ. τῶν
 «Ἐννέα Μουσῶν», τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, τοῦ Ἰωακειμίου Παρθεναγωγείου,
 αἱ διευθύντριαι τῶν ἀνωτέρων παρ' ἡμῖν παρθεναγωγείων, πολλοὶ λόγιοι καὶ
 ἐπιστήμονες, οἱ ἱεροψάλται καὶ ὁ κλῆρος τῆς πρωτευούσης, καὶ ἄλλο ἄμε-
 τρον πλῆθος κυριῶν καὶ δεσποινίδων.

Ἄμα τῆ εἰσόδῳ τῆς Α. Θ. Π. εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς τελετῆς ὁ μουσικὸς
 χορὸς τοῦ Συλλόγου ὑπὸ τὴν διευθύνσιν τοῦ κ. Ν. Καμαράδου ἀνέμελλε τὸν
 εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ὕμνον, μεθ' ὃν ἀπὸ τοῦ βήματος ὁ
 ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμανδρίτης κ. Φώτιος ἀνέγνω τὸ εἰς
 τὸν πρωτοψάλτην ἀποσταλὲν ἐπὶ τῆ ἐξηκονταετηρίδι του σεπτὸν πατριαρχι-
 κὸν πιττάκιον. Εἶτα ἐπνηκολούθησε ὁ εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον ὕμνος,
 ψαλεῖς ἐμμελέστατα ὑπὸ τοῦ μουσικοῦ χοροῦ. Μετὰ ταῦτα ἀνῆλθε τὸ βῆμα ὁ
 κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, ὅστις μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν εὐφραδειας
 ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας λόγον, σκιαγραφήσας δεξιῶς τὸν ἀρ-
 χοντα πρωτοψάλτην τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκη, καὶ ἐξασκήσας μέ-
 γα γόητρον ἐπὶ τοῦ πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου του διὰ τῆς εὐήχου καὶ γλυ-
 κείας αὐτοῦ φωνῆς, ὡς καὶ διὰ τῆς εἰς τὰ ἱστορικὰ μουσικὰ θέματα εἰδικότη-
 τος αὐτοῦ. Δικαίως ἐλέχθη χθὲς περὶ τοῦ κ. Παπαδοπούλου ὅτι ὡς ρήτωρ
 οὔτε κουράζει, οὔτε κουράζεται. Τὸν λόγον τοῦ ρήτορος ἐπέσπεψαν παρατετα-
 μένα χειροκροτήματα τοῦ παρεστώτος πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου, μεθ' ὃ ὁ
 χορὸς ἔψαλε τὸν εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐμμελέστατον ὕμνον. Ἐπεσφρα-
 γίσθη δὲ ἡ λαμπρὰ αὕτη τελετὴ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς Α. Θ. Πα-
 ναγιότητος πρὸς τὸν ἐορτάζοντα τὴν ἐξηκονταετηρίδα αὐτοῦ πρωτοψάλτην
 τῆς Μ. Ἐκκλησίας, πρὸς τὸν Μουσικὸν Σύλλογον καὶ τὴν Μουσικὴν Σχολὴν
 αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Πατριαρχοῦ ἐψάλη ὑπὸ τοῦ χοροῦ ἐμμελέ-
 στατος πολυχρονονισμὸς, μελοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρίστου τῶν παρ' ἡμῖν μουσι-
 κῶν κ. Ν. Καμαράδου.

Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ὡς ἐξῆς ἐκτίθηται κατὰ τὴν ἑορτὴν :

Ἐν μέσῳ πυκνῆς ὀμπηγύρεωσ' ἐτελέσθη μετὰ μεσημβρίαν τῆς χθὲς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τῆς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς ἡ προαγγελθεῖσα τελετὴ πρὸς πανηγυρικὸν ἑορτασμὸν τῆς Β' ἐπετηρίδος τοῦ νεοσύστατου Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, ἅμα δὲ καὶ τῆς ἐξηκονταετηρίδος τῆς μουσικῆς δράσεωσ' καὶ εικοσιπενταετηρίδος τῆς πρωτοψάλτεϊας τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῶν Πατριαρχεῖων κ. Γεωργίου Βιολάκη.

Τῆς τελετῆς προέδρατο ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὡς ἐπιτιμος τοῦ Συλλόγου πρόεδρος καὶ ἀνώτατος αὐτοῦ προστάτης. Παρευρέθησαν δὲ κατ' αὐτὴν ἡ Α. Ε. ὁ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδάτος, ὡς ἐπίτιμον τοῦ Συλλόγου μέλος, μετὰ τοῦ γραμματέωσ' τῆς προεδρείας κ. Ποτέν, ὁ σεβασμώτατος ἅγιος Ἀμασείας κ. Ἄνθιμος, πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, αἱ ΑΑ. ΣΣ. οἱ ἅγιοι Βεροῖας κ. Κωνσταντῖος, Βάρνης κ. Πολύκαρπος, Χίου κ. Κωνσταντῖνος καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου κ. Ἰωάννης, οἱ παρεπιδημοῦντες ἀρχιερεῖς ἅγιοι Ρόδου κ. Ἰωακείμ, Μελενίκου κ. Λεόντιος, Ἐλασσώνος κ. Πολύκαρπος καὶ Ἀμιδῆς κ. Βενιαμίν, οἱ πανιερώτατοι μητροπολίται πρῶτον Δεδρών, Δισκάτης καὶ Ἐρσεκίου, ἡ Α. Ε. ὁ πρῶτον ἡγεμὼν τῆς Σάμου Κωνσταντῆς ἐφένης Βαϊάνης, ὁ ἄρχων Μ. Χαρολύλαξ κ. Μανουὴλ Γεδεών, οἱ θεοφιλ. ἐπίσκοποι ἅγιοι Ἀδύδου κ. Νικόδημος καὶ Παμφίλου κ. Μελεσσίνος, οἱ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίται κ. κ. Μιχαὴλ Κλεῖβουλος, Ἰωακείμ Φοροπούζος, Γρηγόριος Κωνσταντινίδης καὶ Κάλλιστος, βοηθὸς ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου, ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἀρχιμανδρίτης κ. Φώτιος, ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱεράς Συνόδου, ὁ ἅγιος Δευτερεύων κ. Παρθένιος, ὁ ἑορτάζων ἄρχων Πρωτοψάλτης κ. Γεώργιος Βιολάκης, καθηγηταὶ τινες τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ἅπαν τὸ διδάσκον καὶ διδασκόμενον προσωπικὸν τῆς Μουσικῆς τοῦ Συλλόγου Σχολῆς, ἡ κυρία Ἑλένη Καλογερά καὶ πολλαὶ ἄλλαι κυριαί, ὁ κ. Χρ. Χατζηχρήστου καὶ πλῆθος ἄπειρον φιλομουσῶν καὶ φιλεσέρτων, ἐν οἷς ἐπιθεόναζον οἱ ἱεροψάλται.

Ἡ ἑορτὴ ἤρξατο δι' ὕμνον εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, πάτριωνα τοῦ Συλλόγου, ψαλέντος ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης τάξεωσ' τῆς Μουσικῆς Σχολῆς ἐμμελέστατα. Ὁ ὕμνος οὗτος ἐστιχορρηγήθη ὑπὸ τοῦ κ. Χρ. Χατζηχρήστου, ἐμελοποιήθη δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Νικολάου Φαροῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς οἰκωδούς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

Ἐπικολούθησεν ἡ ἀνάγνωσις ὑπὸ τοῦ ἀρχιγραμματέωσ' τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ἀντιπροέδρου τοῦ Συλλόγου ἀρχ. κ. Φωτίου, τοῦ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου ἀπολυθέντος πατριαρχικοῦ πιττακίου, ἐν ᾧ εὐφημος μνεία γίνεται τῆς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Μουσικῆς ἐξηκονταετοῦσ' δράσεωσ' τοῦ ἀνδρός.

Ἐπὶ ποδὸς ἡ ὀμπιγυρις ἤκουσεν εἶτα τοῦ μουσικοῦ χοροῦ ψάλλοντος ὕμνον εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον, στιχορρηγηθέντα εἰς ἀγνὴν ἀραβικὴν γλωσσάν ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Καρολίδου καὶ μελοποιηθέντα πρὸς ἀνατολικὸν ρυθμὸν ὑπὸ τοῦ μουσουργοῦ κ. Γεωργίου Βιολάκη. Τὸ τέλος τοῦ ὕμνου ἐκάλυψαν χειροκροτήματα.

Ἐπὶ τοῦ βήματος ἀνεβλῶν κατόπιν ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, γεν. γραμ-

ματεὺς τοῦ Συλλόγου, ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, διὰ μακρῶν ἀφηγηθεὶς τὴν μουσικὴν δρασὴν τοῦ κ. Γεωργίου Βιολάκη. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἐμάθομεν ὅτι ὁ κ. Γ. Βιολάκης κατάγεται ἐκ Σίφνου. Μικρὸς ἔτι τὴν ἡλικίαν ἤλθεν ἐνταῦθα, ὅπου ἐξεπαιδεύθη εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν παρὰ τοῖς κρατίστοις τότε μουσικοδιδασκάλοις, μετ' ὧν μετέβη εἰς Χίον καὶ ἐν τῇ Νέᾳ Μονῇ τῆς νήσου ἔψαλε τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1840. Μετὰ τριετίαν ἐπανέκαμψεν εἰς βασιλεύουσαν καὶ ἐπὶ 32 συνεχῶς ἔτη ἔψαλλεν ἐν τῇ ἐν Γαλατῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων. Ἐν τῷ μεταξὺ φεύγων τὴν εἰς Βυζάντιον ἐνδοκήψασαν χολέραν μετέβη καὶ πάλιν εἰς Χίον, ὅπου ἐπὶ τινὰς μῆνας προσκλήθεισ' ἔψαλλεν ἐν τῇ μητροπόλει τῆς νήσου, κανοναρχοῦντος τότε αὐτῷ τοῦ νῦν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Κατὰ τὸ 1876 διορίσθη πρωτοψάλτης τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ, ἔκτοτε δ' ἐξηκολούθησε καὶ ἐξακολουθεῖ κατακλιῶν τὰς ἀκοὰς τῶν ἐν αὐτῇ ἐκκλησιαζομένων διὰ τῆς ἡδεῖας αὐτοῦ φωνῆς.

Ὁ κ. Βιολάκης ἔλαβε μέρος εἰς πάσας τὰς κατὰ τὴν τελευταίαν 25ετίαν οὐστάσας ἐπιτροπὰς εἰς ρύθμισιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν μέλους πρὸς τὸ τῶν Βυζαντινῶν, αὐτὸς δὲ μετ' ἄλλων ἐπεξεργάσθη τὸ ἐν ἰσχύϊ Τυπικὸν ἐπὶ τῇ βάσει χειρογράφου τοῦ ἄλλοτε ἐν Ἀγίῳ Ὄρει διασώζου τυπικολόγου Ἀγάθωνος μοναχοῦ Παντοκρατορινοῦ, θείου τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Ζαχαριάδου.

Περαίνων ὁ ἀγορητῆς ἐτόνισε τὰς ὑπὲρ τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἐνδελεχεῖς καὶ πατρικὰς μερίμνας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὅστις, ἐπιθυμῶν νὰ ἐξάψῃ τὸν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ζῆλον, νυδόνκησε νὰ ὀρίσῃ δύο Διαγωνίσματα διὰ τὰς δύο προδεχεῖς ἐπετεῖους ἑορτῆς τοῦ Συλλόγου τοῦ 1901 καὶ 1902, προσενεγκῶν ὡς γέρας ἀνὰ 50 λίρας Ἀγγλ. δι' ἑκάτερον.

Τὸν λόγον τοῦ κ. Γ. Παπαδοπούλου ἐπικολούθησεν ὕμνος τοῦ χοροῦ εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, μελοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Βιολάκη, ὡς καὶ πολυχρονισμὸς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, μελοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Α. Καμαράδου.

Διὰ βραχέων ὁ ἑορτάζων κ. Γ. Βιολάκης νύχαρίστησε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, τῷ Μουσικῷ Συλλόγῳ ὡς καὶ πᾶσι τοῖς συμμεταχοῦσι τῆς πρὸς αὐτὸν δαψιλῶς ἐπιδειχθείσης ἐκτιμῆσεωσ' τὴν δὲ ἑορτὴν ἐπεσφράγισαν ὀλίγα τινὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐπευχρηθείσης ἔτη πολλὰ τῷ ἑορτάζοντι καὶ ἐπευλογησάσης τὸ ἐθνωφελὲς ἔργον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου.

Καὶ οὕτως ἡ ἑορτὴ ἔληξε, τοῦ κ. Γ. Βιολάκη δεχομένου μετριοφρόνως τὰ θεομὰ συγχαρητήρια τῶν παρισταμένων.

Ἡ ἐξηκονταετηρίς τοῦ κ. Γ. Βιολάκη. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, θέλων νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἰδιαιτέραν ἐκτίμησιν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄρχοντα Πρωτοψάλτην κ. Γ. Βιολάκην ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τῆς ἐξηκονταετοῦσ' ἀμφιητηρίδος τῆς μουσικῆς δράσεωσ' καὶ τῆς εικοσιπενταετηρίδος τῆς Πρωτοψάλτεϊας αὐτοῦ ἐν τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ, ἀπέστειλεν αὐτῷ μετὰ τοῦ συγχαρη-

τηρίου δεπτοῦ πατριαρχικοῦ πιττακίου ὡς ἐνθύμιον καὶ δύο ἀργυρᾶ βάζα τοῦ γλυκοῦ.

Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ἐκ τῶν προνοία καὶ δαπάναις αὐτοῦ φιλοτεχνήσαν δύο μεγάλου μεγέθους ἐλαιογραφιῶν τοῦ ἑορτάζοντος κ. Γ. Βιολάκη, τὴν μὲν ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἄρχοντα Πρωτοψάλτην τιμῆς ἕνεκα καὶ μνήμης, τὴν δὲ ἀνήρτησεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ. Ἀμφότεραι αἱ εἰκόνες αἱ ἐλκύσασαι τὴν προσοχὴν πάντων, καὶ ἰδία τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κατὰ τὴν ἐπετηρίδα τοῦ Συλλόγου, ἐφιλοτεχνήθησαν ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου ὁμογενοῦς ζωγράφου κ. Ἰω. Μιχαλιδάκη, οὗ τὸ καλλιτεχνικὸν τάλαντον διαλάμπει εἰς τὰ προϊόντα τοῦ χρωστικῆς αὐτοῦ.

Τῷ ἑορτάζοντι κ. Γ. Βιολάκη ἐστάλησαν πλείστα συγχαρητήρια γράμματα παρὰ πατριαρχῶν, ἀρχιερέων, λογάδων καὶ τῶν παρ' ἡμῖν Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων.

(Ἐκ τοῦ «Ταχυδρόμου» τῆς 9 Δεκεμβρίου).

Ἐν τῷ ὑπὸ ἡμερομ. 8 Δεκεμβρίου φύλλῳ αὐτῆς ἡ ΕΚΚΛΗΣ. ΑΛΗΘΕΙΑ γράφει:

Τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις «Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου» πανηγυρίζοντος τῆ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, πατρωνος αὐτοῦ, τὴν ἐπετηρίδα τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, ἡ θεία καὶ ἱερὰ λειτουργία ἐτελέσθη ἐν τῷ δεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ ὑπὸ τοῦ Μ. Συγκέλλου τῶν Πατριαρχείων Νικοδήμου, χοροστατοῦντος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου, ἀντὶ τῆς Α. Θ. Παναγιώτητος ἀδιαθετούσης, ὑπὸ τὴν προστάδιαν τῆς ὁποίας διατελεῖ τὸ ἑορτάζον σωματεῖον. Ἐν τῷ ναῷ παρέστησαν πάντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου καὶ ἄλλο εὐσεβὲς ἐκκλησιαστικόν. Κατὰ τὴν λειτουργίαν ἐγένετο ἡ εἰθιμὴ ἀρτοκλασία ἐπὶ τῇ αἰθίᾳ συμπληρώσει διετίας μὲν τοῦ Συλλόγου, εικοσιπενταετίας δὲ τῆς Πρωτοψαλτείας τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μουσικολογιωτάτου Γ. Βιολάκη.

Τῇ δὲ 2 ὥρῃ μ. μ. ἐγένετο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἐν μέσῳ ἀκροατηρίου πολυπληθεστάτου καὶ ἐκλεκτοῦ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἡ πανηγυρικὴ τελετὴ τοῦ Συλλόγου, ἧς προήδρευσεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ καὶ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Συλλόγου· διεκρίνοντο δὲ ἐν τοῖς προσεβραῦσιν ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος μετὰ τοῦ α' Γραμματέως τῆς πρεσβείας Α. Ποττέν, οἱ ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν Ἀμασείας Ἄνθιμος, ὁ καὶ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, Βερροίας Κωνσταντῖος, Βάθνης Πολύκαρπος, Χίου Κωνσταντῖνος καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης, οἱ ἐκ τῶν παρεπιδημούντων πανιερώτατοι μητροπολίται Ρόδου Ἰωακείμ, Μελενίκου Λεόντιος, Ἐλασσῶνας Πολύκαρπος καὶ Ἀμίδης Βενιαμίν, οἱ πανιερώτατοι πρόων Ἐρσεκίου Ἰγνάτιος, Δεδρών Ἄν-

θιμος καὶ Δισκάτης Ἰωαννίκιος, οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι Παμφίλου Μελοσπινός καὶ Ἀβύδου Νικόδημος, οἱ πανοσιολογιώτατοι ἀρχιμανδρῆται Φώτιος, ἀρχιγραμματεῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Μιχαὴλ Κλεόβουλος σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, Κάλλιστος βοηθὸς ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου, Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, ἱεροκέρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Ἰωακείμ Φορόπουλος, ἀρχιεπιφύλαξ τῶν Πατριαρχείων, ὁ κληρικός, οἱ ἱεροψάλται καὶ τὸ διδάσκον προσωπικὸν τῶν πλείστων σχολῶν ἀρρένων τε καὶ θηλέων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων, ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων, ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ Μ. Γεδεών, ὁ Λυκείαρχης Χρ. Χατζηχρήστου, δικηγόροι, ἰατροί, ἔμποροι καὶ πλῆθος ἄλλο ἕμετρον φιλομούσων.

Καὶ ἐν πρώτοις ἐψάλη ὑπὸ τοῦ ἀρίστα κατηρτισμένου μουσικοῦ χοροῦ τοῦ Συλλόγου ὁ εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ἐμμελέστατος ὕμνος, στιχουργηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ ἐν Σαμοθράκῃ μουσικοῦ ἱατροῦ Νικολάου Φαρδῦ καὶ κάλλωπισθεὶς ὑπὸ τοῦ μουσικοδιδασκάλου Νηλέως Καμαράδου. Ἀκολουθῶς ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἀρχιμανδρίτης Φώτιος, ἀρχιγραμματεῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ βήματος τὸ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐξηκονταετηρίδος τοῦ ἱεροψαλτικοῦ σταδίου καὶ τῆς εικοσιπενταετηρίδος τῆς Πρωτοψαλτείας ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ μουσικολογιωτάτου Γεωργίου Βιολάκη ἀπολυθὲν δεπτὸν πατριαρχικὸν πιττάκιον.

Ἐῖτα ἐψάλη ὑπὸ τοῦ χοροῦ λίαν ἐπιτυχῶς, χοροαχοῦντος τοῦ κ. Ν. Α. Καμαράδου, ὁ εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον ὕμνος, στιχουργηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐλλογιμοῦ Ἰορδάνου Καρολίδου, μελοποιηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη, ὃν πάντες ἠκροάσαντο ὄρθιοι.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἐλλόγιμος καὶ ἐν μουσικολόγοις κράτιστος Γεώργιος Ι. Παπαδόπουλος ἀπήγγειλεν ἀπὸ τοῦ βήματος τὴν πανηγυρικὴν τῆς ἡμέρας λόγον, ἐν ᾧ καλλιτέχνως καὶ ἠδυσπῶς ἐξέθηκε τὴν ἐπὶ ἐξηκονταετιαν μουσικὴν δρασίμν τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη. Τὸν λαμπρὸν λόγον τοῦ Γ. Ι. Παπαδοπούλου κατεκάλυψαν ζωρὰ χειροκροτήματα ἐκ μέρους τοῦ ἀκροατηρίου. Ἐψάλη κατόπιν ὑπὸ τοῦ χοροῦ ὁ εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐμμελέστατος ὕμνος, μελοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ Γ. Βιολάκη. Μετὰ ταῦτα ὁ ἑορτάζων ἄρχων Πρωτοψάλτης διὰ καταλλήλου προσλαλιᾶς πύχαρίστησε θερμῶς τῷ Συλλόγῳ, τῷ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς τελέσεως ἰδιαίτερας ἐορτῆς ἐπὶ τῇ ἐξηκονταετηρίδι τῆς μουσικῆς αὐτοῦ δράσεως ὁχόντι, ὡς καὶ πᾶσι τοῖς τιμῆσασι τὴν ἐορτὴν αὐτοῦ διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν. Τὴν κατακλείδα τῆς λαμπρᾶς ταύτης τελετῆς ἔθηκεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διὰ βραχέων εἰρηθεὶς τῷ ἑορτάζοντι ἄρχοντι Πρωτοψάλτῃ τὰ δέοντα καὶ συγχαρεὶς τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ ταῖς προσδοκῶν αὐτοῦ τε καὶ τῆς Μουσικῆς αὐτοῦ Σχολῆς. Ἐπὶ τούτοις ἔληξεν ἡ ἐορτή, ἀφοῦ προηγουμένως ἐψάλη ὁ πατριαρχικὸς πολυχρονισμὸς, μελοσθεὶς ὑπὸ τοῦ Ν. Α. Καμαράδου.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΠΙΤΤΑΚΙΟΝ

Τῷ μουσικολογιωτάτῳ Ἀρχοντι Πρωτοψάλτῃ τῆς Μεγάλης
τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κυρίῳ Γεωργίῳ Βιολάκη.

Ὅσῳ τὴν ψυχοτερπὴ τέχνην τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραῶς Μουσικῆς καὶ τὰς ἐκ πατέρων μουσικὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας περὶ πολλοῦ ποιούμεθα κατὰ τε ἰδίαν ἡμῶν κλίσιν καὶ κατὰ καθήκον προνοίας ἐκκλησιαστικῆς, τοσούτῳ καὶ τοὺς εἰς τὴν καλλιέργειαν αὐτῆς τὸν βίον καταναλώσαντας, ζήλόν τε θερμουργὸν πρὸς ἀνόθευτον τῆς πατρῴας ταύτης καὶ πολυτίμου κληροδοσίας τήρησιν ἐπιδειξαμένους, ἀξίους πάσης τιμῆς καὶ ἐπαίνων ἰδίων τε καὶ δημοσίων κρίνομεν. Ἐφ' ὧ καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἡ περισπούδαστος ἡμῖν αὐτῆς μουσικολογιότης ἔκτην συμπληροῦ δεκάδα ἐτῶν τοῦ μουσικοῦ αὐτῆς σταδίου, καὶ ἦν εὐλόγως ὡς ἡμέραν ἑορτῆς καὶ ψυχικῆς αὐτῆς εὐφροσύνης ἀναδείκνυσι πολυχρονίων μόχθων καὶ ἐπιμελεστάτης τοῦ καθήκοντος ἐκπληρώσεως γλυκεῖα ἀνάμνησις, δίκαιον ἡγοούμεθα τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μακρὰν καὶ εὐδοκίμον αὐτῆς ὑπηρεσίαν οὐ μόνον ὑφ' ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν προκατόχων ἡμῶν ἐκτιμηθεῖσαν, τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιστέψαι πατριαρχικῆ εὐλογίᾳ καὶ ἅμα τὴν παρὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐκφράσαι αὐτῇ εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ μακρᾷ καὶ εὐδοκίμῳ αὐτῆς σταδιοδρομίᾳ. Ἀσμένως δὲ τοῦτο πράττοντες προαγομεθα εὖχασθαι ἐκ μέσης ψυχῆς ὅπως οἱ παρ' αὐτῆς τὸ ψυχωρελὲς διδασκλήντες μύθημα τῆς μουσικῆς, ἣτις ἐστὶν ὁ αἰθέριος πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα φορεὺς τῶν εὐχῶν καὶ δεήσεων ἡμῶν, στοιχοῦντες τῷ παραδείγματι τῆς φερεπονίας καὶ τοῦ πρὸς τὴν ἱεράν ταύτην τέχνην ἔρωτος τῶν πρεσβυτέρων διδασκάλων, νέας διανοξώσιν ὁδοὺς καλλιεργείας καὶ πλουτισμοῦ αὐτῆς ἐπὶ ταῖς πατροπαραδότοις βάσει. Τῇ δὲ αὐτῆς μουσικολογιότητι εὐχόμεθα ἐκ ψυχῆς ὅπως ἐπὶ πολλὰς ἔτι δεκαετηρίδας πλήρους ἀπολαύουσα ὑγείας καὶ ἀκμαῖον τὸ δῶρον τῆς οἰκείας αὐτῇ καλλιφωνίας τηροῦσα, ἐξακολουθῇ κατακηλοῦσα τὴν ἀκοήν καὶ συγκινοῦσα τὴν ψυχὴν τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλακολούθων χριστιανῶν ἐν ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ταῖς πρὸς Κύριον, οἷ ἢ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετ' αὐτῆς.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΤΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.

ΥΜΝΟΣ

εἰς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν μελοποι-
θεὶς ὑπὸ τοῦ ἐν Σαμοθράκῃ ἱατροῦ κ. Νικολάου Β. Φαρ-
δύ, ἐπεξεργασθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Νηλέως Α. Καμαράδου.

Ἦχος λ̣ ᾠ Πα. Ρυθμὸς ἐπτάσημος ἐπιτριτος δ'. $\dot{0} \dot{1} | \dot{0} 1$

Ε κ χει λε ε ων των Αγ γε ε ε λων υ
 φαι ρων τα α ας με λω ω δι ι α ας
 και αι πτε ρω εκ τι ι να χθε εν τι εκ πλευ
 ρω ων α αυ τω ω ων χρυ σω ων η η ε εκ πλευ
 ρων αυ τω ων χρυ σω ων ε ε γρα φε
 ε ε εν θε ω ζη η η λω η η τα ας μο λ πας
 σου τα α ας η δει ει [α]ς [η] ε εν στα λα α

αγ μα α τι ι εμ βα α α α πτων ου ρα νι

ι ων με λισ σω ων ου ου ρα νι ων

με λισ σω ων

Στροφή β' π

Κ αι α νυ υ ψω σας Α γι ι ων τας χο

ρει ει α ας και Μα αρ τυ υ ρωων τους εν

θε ους του ου των α αθλους υ ψη λαι αις ω ω

δαι αι αις τι μω ων υ υ ψη λαι αις ω

δαι αις τι μω ων ε εν να οι οι οις δε

δι α χε ε ε ων θει ει ον αρ μο νι ι

ι ας μυ υ ρον ω ως εν λι χα νω ω το ον

Με ε ε ε γαν εκ δη λοι οις Θε ε ον η

μω ων ε εκ δη λοις Θε ο ον η μω ων

Στροφή γ' π

Ε εκ των Σω ω ων εν α α αρ μο νι ι ι ων

και αι με λι ι στα γων χει ει λε ε ωων

θι ι α σο ος των θαν μα στω ων σου σταγμα υ φε

ε λω ω ων μι κρο ον η στα αγ μα υ υ

φε λω ω ων μι κρο ον α πο στε ε ερ

νων ευ γνω μο ο ο νων και εκ κα αρ δι ω ω

ων εν θε ε ων π χα α ρι τος κα λο ον παι αι
 α α α α να Δ σοι οι οι προ σα α δει και
 φαι δρο ον ρη σοι οι προ σα δει και αι φαι
 δρο ον π q

Επιφώνημα.

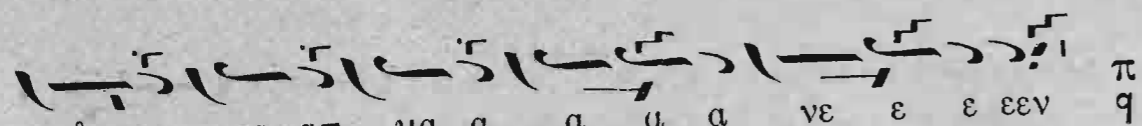
Δ ε ε ξαι θει ε Ι ν ω α α αν νη Δ
 σε ε μνω μα α Δα α μα σκη νω ων q δε ε ξαι μου
 σου ρ κ γε ε τον πα α νυ Δ υ υ μνον υ μνω
 δω ω ω και νο ον υ υ μνον υ μνω δω ω
 ω και νο ον π q

Ω Δ Η

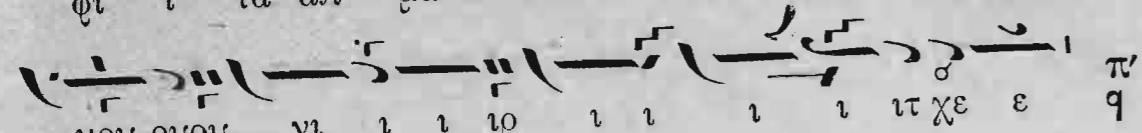
εις την Αύτου Αυτοκρατορικήν Μεγαλειότητα
τον Σουλτάνον 'Απδούλ Χαμίτ Χάν τον Β'.

Μακάμ ούσειρή ούσουλι άκσάκ. q Ke

9/4 Ε ε ε εϊ χ ε ε δα βε ε ε ε ε ε ε δ q
 σε ε ε ε εν κι ι ι ι ι πα α α α α χς ι ι ι π q
 τι ι ι ι ν χα για α α τι ι ι Δ α α α α
 α α α α α α α δε ε με q χε ε ε μ σε ε νι
 ιν σα α α α α γε ε ε εν q δε ε ε σε
 ε ε β κ ι δε ε ε ε ε ρ φε ε q φε ε ε ρι
 ι ι ι ι ι ι ι ν σε ε μς ρη α α α α α α Δ
 α α λε ε με ε q Μιάν. Nou ρι ι ι δζε μα α α νι ι ι ι q
 ρα α γι ι γε ε ε ε τ σε ε ε ε ε ε ε ε q
 σε ε ε ε ε ε ε ε χρι α α α α ρι ιν q ο
 ο ο ο ο ο ο ο ομπρ νι ι ι q Νακαράτ, Α α α

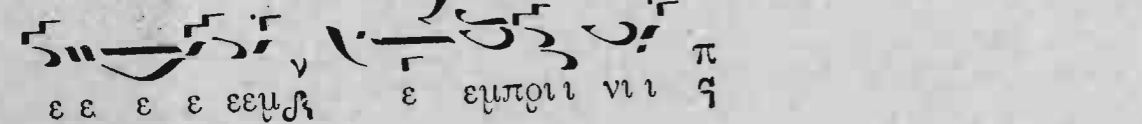
 φι ι τα απ μα α α α νε ε ε εεν π 9

 μου ουου νι ι ι ιο ι ι ι ι ιχε ε π 9

 χε εμ α ζι ι ι ι ι ι ι ι ι ζ κι ιλ ε

 ε ε ε ε εεμβ ε εμπροι νι ι π 9

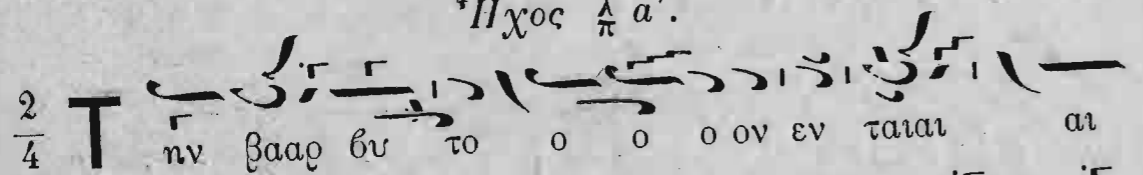
Σου δζιχάν δουρδουκτζα μουλκιν μπι μέλάλιου μπι ζεβαλ
 χέμ δζελαλιν μπι κεράν ιτ χεμ κεμαλιν μπι μισάλ.
 Άλεμιν περβερδικιζάρι ιζδι κουλι κραινὰτ
 δζίλι Όσμανι πεχεργκιαχ εϊλε αϊνέ μαχσενάτ.

ΣΗΜ. Ό ρυθμός άκσακ σεμάϊ συγκροτείται εξ έννέα μονάδων του χρόνου μακρῶν
 και βραχέων ως 2 1 1 2 2 1=9 ή εκ ποδῶν τριῶν τροχάιου, ιάμβου, και αῦθις τρο-
 χάιου, ως — — | — — | — — | =9.

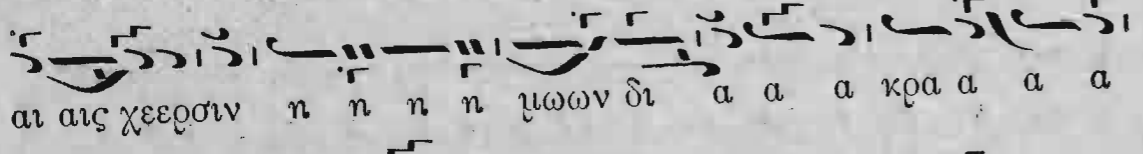
Ω Δ Η

εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἴκου. Πατριάρχην
 Κωνσταντῖνον τὸν Ε΄.

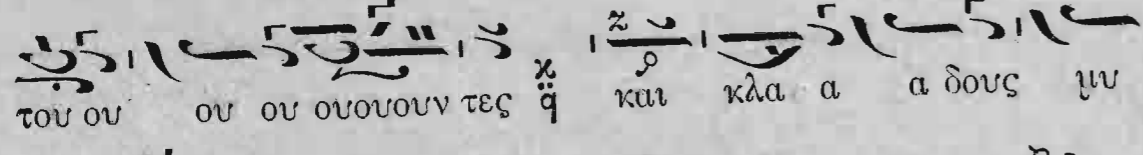
Ήχος λ' α'.

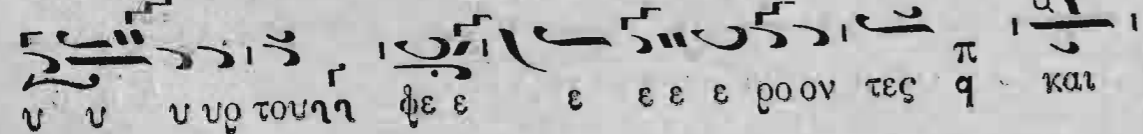
 2/4 ην βααρ θυ το ο ο οον εν ταιαι αι

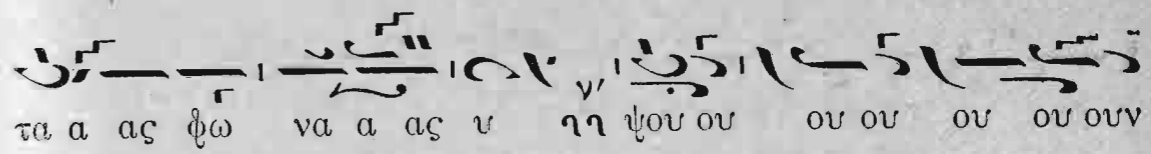
 αι αις χεερσιν η η η η μων δι α α α κρα α α

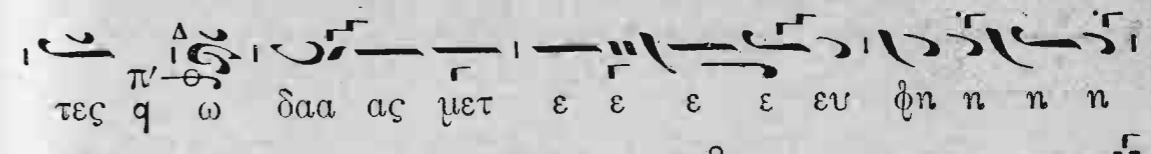
 του ου ου ου ουουον τες και κλα α α δους μν

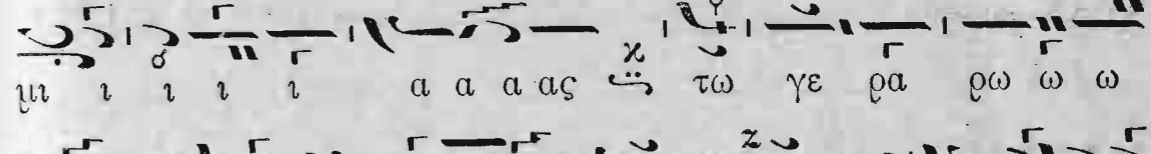
 υ υ υ υρ τουηη φε ε ε ε ε ροον τες π και

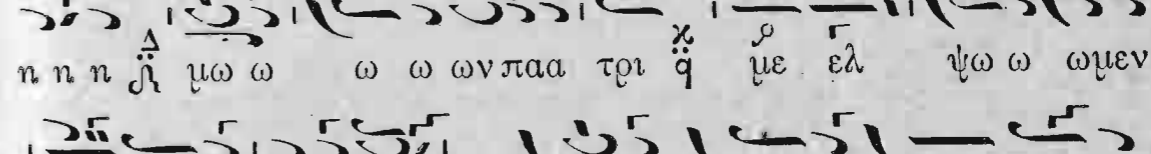
 τα α ας φω να α ας υ ηη ψου ου ου ου ου ου

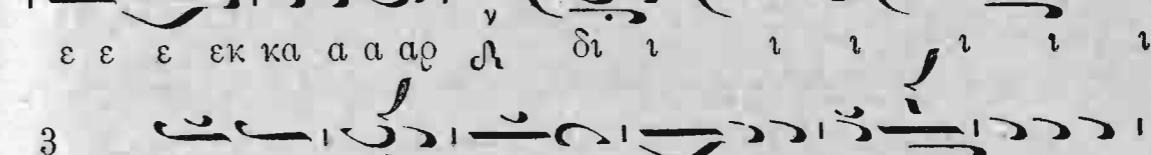
 π 9 τες ω δαα ας μετ ε ε ε ε ευ φη η η η

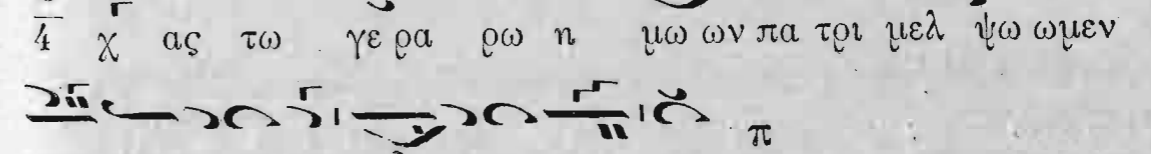
 μι ι ι ι ι α α α ας τω γε ρα ρω ω ω

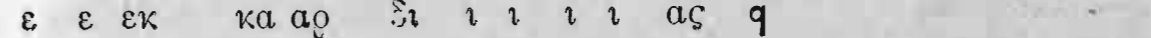
 η η η μω ω ω ων παα τρι με ελ ψω ω ωμεν

 ε ε ε εκ κα α α αρ δι ι ι ι ι ι

 3/4 χ ας τω γε ρα ρω η μω ων πα τρι μελ ψω ωμεν

 ε ε εκ κα αρ δι ι ι ι ι ι ας π 9

Β΄.

Τῆς Χίου χαίροις βλάστημα Πατριαρχῶν τὸ κλέος
 Κωνσταντῖνε ἀγακλυτέ, ὁ ζήλου θείου πλέως.
 παιδείας πρωτοστάτα,
 τῶν ὀρφανῶν και τῶν χηρῶν και τῶν πτωχῶν προστάτα.

Γ΄.

Ό Όδυσσέως φρόνησιν πλουτῶν μετ' εὔσεβείας
 ή δόξα και τὸ σέμνωμα τὸ τῆς Πατριαρχείας
 Χριστοῦ ὁ στρατιώτης,
 τῶν κακοδόξων φίμωτρον, πιστῶν δὲ ή φαιδρότης.

Δ΄.

Ζώης ἐν ὀλβιότητι κ' εἰς βάθος γήρως ἴκης.
 ὅπως τοῦ Όρθοδόξου σου ποιμνίου ἀπερείκης
 τοὺς ψυχοφθόρους λύκους,
 αὐτὴν δ' αἰὲ καθοδηγῆς εἰς οὐρανίους οἴκους.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄.

Μελοποιηθεὶς ὑπὸ Νηλέως Α. Καμαράδου.

Ἦχος $\frac{1}{2}$ Ρυθμὸς ἐξάσ. διτρόχαιος δακτυλικὸς $\frac{0}{0} | \frac{1}{1}$

Π ο λυ χρο νι ον ποι ν ν ν σαι αι $\frac{z'}{\lambda}$

Κυ υ ρι ος ὁ θε ο ος $\frac{z'}{\lambda}$ τον πα να γι

ω τα το ον $\frac{z}{\lambda}$ και αι θει ει ο ο τα το ον ν

μω ω ων $\frac{\pi}{\sigma}$ αυ θεν την και Δε σπο ο την

τον Οι κου με νι κο ον Πατρι α αρ χη νν $\frac{\pi}{\lambda}$

Κυ υ ρι ον Κυ ρι ο ο ον Κω ων στα αν τι

ι ι ι ι νο ο ο ον $\frac{z'}{\lambda}$ Κυ υ ρι ε

φυ λατ τε αυ το ον $\frac{z'}{\lambda}$ εις πολ λα α ε ε

τη ν $\frac{z}{\lambda}$ εις πολ λα α α ε ε τη ν $\frac{z}{\lambda}$ εις

πολ λα α ε ε τη ν $\frac{z'}{\lambda}$

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ

Β' ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣ. ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ,

ΕΝ Τῃ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. Μ. ΤΟΥ ΓΕΝΟΤΣ ΣΧΟΛῃ

ὑπὸ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Παναγιώτατε δέσποτα,
θεόλεκτος τῶν σεβασμιωτάτων ἱεραρχῶν χορεία,
ἐξοχώτατε κύριε πρεσβευτά,
ὑψηλότητε,
καὶ ὁ λοιπὸς τῶν παρισταμένων κυριῶν τε καὶ κυ-
ριῶν μουσόδοτος ὄμιλος.

Δύο ἐκτάκτως πανευφροσύνους ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις ἄγει σήμερον ὁ ἡμέτερος Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος. Δύο δὲ καθήκοντα συνέρχεται νὰ ἐπιτελέσῃ, ἀπορρέοντα ἐκ τοῦ ἐνθέου ζήλου αὐτοῦ πρὸς τὴν ἱερὰν τῶν πατέρων ἡμῶν μουσικὴν καὶ ἐκ τῆς ὀφειλομένης αἰδίου εὐγνωμοσύνης αὐτοῦ πρὸς τοὺς μεγάλους ἱεροφάντορας αὐτῆς. Ἰωάννης ὁ πνευματέμφορος τῆς ὀρθοδοξίας πατήρ, ὁ χρυσορροῆας τῆς Δαμασκοῦ ποταμός, ὁ τρανόφθογγος κῆρυξ τῆς ἀληθείας, ἡ ἠδύμολπος ἀηδὼν καὶ παναρμόνιος κιννύρα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἔνθεος ὑμνογράφος, ὁ ἀπαράμιλλος ποιητής, ὁ σθεναρὸς καὶ ὑπέρμαχος ἀπροσμάχητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαίων, ὁ μέγιστος τῶν ἱερῶν ἀσματογράφων ὁ διὰ μελιρρύτων καὶ ἀμιμήτων ἀσμάτων τὴν ἐκκλησιαστικὴν χοροστασίαν κατακοσμήσας, ὁ πάτρων, λέγω, τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἅγιος, ὁ σήμερον πανη-

γυρικῶς ἑορταζόμενος, συναγείρει ἡμᾶς τὸ δεύτερον ἤδη εἰς τὴν χαρμόσυνον καὶ λαμπρὰν ταύτην συλλογικὴν πανήγυριν. Εἰς τὸν παιᾶνα τοῦτον τῆς ἀγομένης Β' ἐπετηρίδος τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἱερωτάτου Δαμασκηνοῦ, ἔρχεται εὐφροσύνως νὰ συμμίξῃ τὸν παιᾶνα αὐτῆς καὶ ἄλλη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τελουμένη σήμερον πρωτοφανῆς εἰς τὰ χρονικὰ τῆς ἱστορίας τῆς μουσικῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἑορτῆ, ἐπὶ τῇ παναισίᾳ ἐξήκονταετηρίδι τοῦ μουσικοῦ σταδίου καὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς πρωτοψαλτείας ἐν τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ τοῦ χοράρχου καὶ ἀρχωδοῦ αὐτῆς Γεωργίου τοῦ Βιολάκη.

Τὸ ἔτος 1900 θὰ μείνῃ διάσημον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἱερᾶς μουσικῆς, ὡς ἐκ τῆς ἐκδηλουμένης τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς σκαπανεῖς αὐτῶν. Δύο ἀστέρες πρώτου μεγέθους, λάμπουντες εἰς τὸ πολύαστρον στερέωμα τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων, ὅπου τοσοῦτοι κατὰ καιροὺς καὶ ἔλαμψαν καὶ λάμπουσιν ἔτι φωστῆρες καὶ ἀστερισμοὶ ἐπιστήμης καὶ τέχνης διασκορπίσαντες λαμπηδόνα ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ὀρίζοντος, δύο, λέγω, ἀστέρες τιμῆν εἰς τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ ἤδη φθίνοντος αἰῶνος προσδιδόντες, ὁ **Ἀνδρέας Σπαθάρης** καὶ ὁ **Γεώργιος Βιολάκης**, διὰ πανδήμων τελετῶν τιμῶνται καὶ δοξάζονται, χωρὶς βεβαίως νὰ ἔχωσιν αὐτοὶ ἀνάγκην τῶν τοιούτων τιμῶν πρὸς ἕξαρσιν τῆς προσωπικότητος καὶ τῶν πολυετῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν, καὶ χωρὶς νὰ ἔχωσι τὴν ἀξίωσιν οὔτε ὁ μὲν οὔτε ὁ δὲ, ὅτι αὐτοὶ μόνοι κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα σημαίνουσιν ἰδίαν ἐποχὴν ἐν τῷ βίῳ τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς τέχνης, ἢν καλλιεργοῦσιν. Ἡ ἐπωφελὴς δρᾶσις τοῦ καθηγητοῦ τῶν φυσικομαθηματικῶν Σπαθάρη καὶ τοῦ μουσικοδιδασκάλου καὶ πρωτοψάλτου Βιολάκη εἶναι ὄλως διάφορος. Ἐκάτερος ἐξετέλεσε τὸ καθῆκον αὐτοῦ ἀναλόγως τοῦ κύκλου αὐτοῦ. Ὁ μὲν, ἀκούραστος καὶ ἀκάματος ἐν τῷ ἀμπελῶνι τῶν γραμμάτων ἐργάτης, ἀτρυτοπόνως καὶ ἀκαταπονήτως ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη διδάσκων τὴν νεολαίαν ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ καὶ ἄλλοις τῆς βασιλευούσης ἀνωτέροις ἐκπαιδευτηρίοις διὰ τῶν διδασμάτων τοῦ Πυθαγόρου καὶ Ἀρχιμήδους καὶ τῆς λοιπῆς σοφῆς τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν πλειάδος.

ὁ δὲ, μουσικὸς ἀναμφισβητήτου μουσικῆς ἀξίας, συνεισενεγκὼν ἡσύχως καὶ ἀθορύβως, ἐπιμελῶς καὶ φιλοπόνως, ἐπὶ ἐξήκοντα ὅλα ἔτη ἐν τῇ μουσικῇ λυχνία δαψιλῆς τὸ ἔλαιον, μελωδικώτατος καὶ μελίρρυτος ἱεροψάλτης τῶν θαυμασίων τοῦ Θεοῦ, λιγυφθόγγως μελωδῶν ἐν τοῖς ναοῖς διὰ τῆς ἠδείας αὐτοῦ φωνῆς, τῆς ἐνηχούσης ἠδέως ἐν ταῖς τῶν ἐκκλησιαζομένων εὐσεβῶν ἀκοαῖς, τὰ θεῖα ἐκεῖνα τῆς Ἐκκλησίας μελωδήματα, τὰ δοξολογοῦντα τὸν Κύριον τῆς δόξης, τὸν δημιουργὸν τοῦ Παντός καὶ τρισυπόστατον Θεὸν ἡμῶν.

Δὲν συνήλθομεν εἰσέτι ἐκ τῶν πρὸ πενθημέρου ἐκδηλωθέντων αἰσθημάτων τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ ταύτῃ αἰθούσῃ πρὸς τὸν πρῶτον ἐκ μέρους τῶν ἀρχαίων καὶ νέων μαθητῶν αὐτοῦ καὶ θαυμαστῶν, καὶ ἰδοὺ νέα ἐπέρχεται ἐκδήλωσις πανηγυρικὴ σήμερον πρὸς τὸν δεύτερον ἐκ μέρους τοῦ ἡμετέρου Μουσικοῦ Συλλόγου, ὅστις εἶπερ τις καὶ ἄλλος οἶδε καὶ ἐξετίμησε τὴν μουσικὴν ἀξίαν τοῦ σήμερον ἑορτάζοντος. Ἡ πρὸς τὸν γεραρὸν καὶ θαλερὸν πρεσβύτην ἀπονεμομένη τιμὴ παρὰ τοῦ ἡμετέρου Σωματείου εἶναι δικαία, καθότι ὁ σεβαστὸς ἀνὴρ ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει σημαντικὸς παράγων ἐν τῇ συγχρόνῳ ἱστορίᾳ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἐπὶ ἐξήκοντα ὅλους ἐνιαυτοὺς τέρψας καὶ κατακλήσας διὰ τῆς ἠδυφθόγγου φωνῆς αὐτοῦ, διδάξας, ᾄσας καὶ μουσουργήσας, ὁ τελευταῖος ἴσως ἐπιζῶν καὶ συνεχίζων οὕτως ἄρμονικῶς τὴν δρᾶσιν τῶν συγχρονισάντων αὐτῷ ὀτρηρῶν καὶ ἀκαμάτων ἐκείνων τῆς μουσικῆς τέχνης μυσταγωγῶν, τῶν ἀοιδίμων, λέγω Πέτρου τοῦ Ἀγιοταφίτου, Θεοδώρου τοῦ Φωκαέως, Ὀνουφρίου τοῦ Βυζαντίου, Ἰωάννου τοῦ Κεῖβελη, Δημητρίου τοῦ Βυζαντίου, Στεφάνου τοῦ Μωϋσιάδου, Νικολάου τοῦ Στογιάνοβιτς, Κωνσταντίνου τοῦ Σαββοπούλου, Νικολάου τοῦ Ἰωαννίδου, Γεωργίου τοῦ Σαραντεκκλησιώτου, Παναγιώτου τοῦ Κηλτζανίδου, Ἀλεξάνδρου τοῦ Γεωργιάδου καὶ Ἰωάσαφ τοῦ Ρώσσου.

Τὴν εὐτυχῆ ταύτην πρωτοβουλίαν τοῦ Συλλόγου εἰς ἐκδήλωσιν τῆς τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν μετ' ἐπιστήμης περὶ τὴν μουσικὴν ἐγκύψαντα Βιολάκην, ἢν ἡ ἱστορία θ' ἀναγράφῃ ἐν καλλίστῃ καὶ λαμπρᾷ αὐτῆς σελίδι, καὶ ἥτις ἀποτελεῖ ἓνα φαεινὸν σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου Σωματείου, μετὰ χαρᾶς

ἐχαιρέτισε σύμπας ὁ ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας ἱεραρχικὸς διάκοσμος καὶ ὁ ἐνταῦθα χριστεπώνυμος ἑλληνικὸς λαός, ὅστις ἤρξατο ἤδη νὰ δεικνύη ὅτι γνωρίζει νὰ ἐκτιμᾷ κατ' ἀξίαν τὴν θέσιν καὶ τὴν δράσιν ἐνὸς ἐκάστου τῶν παραγόντων τοῦ ἔθνους, ἐνῶ ἄλλοτε κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας καὶ μέχρι ἐσχάτων παρέϊδε πολλὰς κορυφὰς τῶν γραμμάτων ἢ τῆς μουσικῆς ἐν τῇ δράσει αὐτῶν, πρὸς ἃς δὲν ἀπέδωκε τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην κατὰ τὸν σήμερον ἐκδηλούμενον πανηγυρικὸν τρόπον. Ὅτι δὲ ἐπεκροτήθη γενικῶς ἡ πρωτοβουλία ἡμῶν, τρανῶς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἀθρόας ἐνταῦθα προσελεύσεως περιφανοῦς ὀμηγύρεως πατριαρχῶν, πρεσβυτῶν, ἀρχιερέων, λογάδων τοῦ ἔθνους σοφῶν, τοῦ τῆς πρωτευούσης ἱεροῦ κλήρου, τοῦ θιάσου τῶν ἱεροψαλτῶν καὶ τοσοῦτων καὶ τοιούτων ἄλλων ἀντιπροσώπων τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν δένδρου, οἵτινες συνευφραϊνόμενοι ἡμῖν ἀποτελοῦσιν οἰοῦναι μεγαλοπρεπῆ μουσικὴν ἀρμονίαν, ἐρμηνεύουσιν ζωηρῶς τὸ αἶσθημα τῆς εὐφροσύνης καὶ τῆς αἰδίου καὶ βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης αὐτῶν πρὸς τὸν ἀριστέα τῆς μουσικῆς Γ. Βιολάκη.

Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος «αἰρεθεῖς ὁ περὶ τὴν Μοῦσαν ἄρχων» κατὰ Πλάτωνα, καὶ τούτου τόπον ἐπέχων, διὰ τῆς τιμῆς τῆς ἀπονεμομένης εἰς τὸν Γ. Βιολάκη, τὸν ἱεροφάντορα τούτου τῆς τέχνης τοῦ θείου Δαμασκηνοῦ, σύνοιδεν ὅτι σπονδὴν ἱερὰν σπένδει ἐπὶ τοῦ νοεροῦ μασωλείου τοῦ σήμερον ἑορταζομένου θείου μελωδοῦ τῆς Ἐκκλησίας· σύνοιδεν ὅτι λίβανον προσκομίζει ἐπὶ τοῦ νοεροῦ βωμοῦ τοῦ ὑπὲρ τῆς μουσικῆς ἠρωϊσμοῦ τοῦ μεγάλου Πατρὸς τῆς ὀρθοδοξίας· σύνοιδεν ὅτι διὰ στεφάνων στέφει τὴν ἀμάραντον καὶ ἀθάνατον μνήμην τοῦ πανενδόξου ὑμνογράφου, ἀσματογράφου καὶ μουσουργοῦ τοῦ Μεσαίωτος. Διόπερ καὶ ἀντικείμενον τοῦ ἡμετέρου λόγου ἔταξεν ὁ Σύλλογος, ἀντὶ παντὸς ἄλλου, τὴν ἐξιστόρησιν τῆς ἐξηκουταετοῦς μουσικῆς δράσεως τοῦ σήμερον ἑορτάζοντος μουσικωτάτου ἀνδρός. Naί, «Ἀθανάσιον ἐπαινῶν, ἀρετὴν ἐπαινέσομαι» ἔλεγέ ποτε ὁ μέγας τῆς θεολογίας ἐπώνυμος Γρηγόριος· καὶ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος τὸν μύστην τούτου τῆς τέχνης τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ ἐπαινῶν, τὴν ἱερὰν τῶν πατέρων ἡμῶν μουσικὴν τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸν Μεσαίωνα θεμελιωθεῖσαν ἐπαινέσεται. Ταχθεῖς δὲ ὁ ἐλά-

χιστος ἐγώ, ὁμοφώνῳ συλλογικῇ γνώμῃ καὶ ψήφῳ, τὸ καθήκον τούτου νὰ ἐπιτελέσω ἐν ὀμηγύρει οὕτω μεγάλη καὶ σεβασμία καὶ ἐπιλέκτῳ, περιάγομαι τῇ ἀληθείᾳ εἰς τὴν θέσιν τοῦ σχολαστικοῦ ἐκείνου τοῦ Ἱεροκλέους, ὅστις «ἠσχύετο εἰς τηλικαύτον πλήθος μικρὸν παιδίον ἐκφέρειν». Ὁμολογῶ δὲ ὅτι, πρὶν ἢ ἀποδεχθῶ τὴν τιμίαν μὲν καὶ εὐπρεπῆ ἀλλὰ βαρεῖαν ἐντολήν, ἣν ἐνετείλαντό μοι, ὑπὸ φιλόφρονος προαιρέσεως ὀρμώμενοι οἱ προσφιλεῖς μοι συνάδελφοι, ἔταλαντεύθην διστάσας μή τοι τοῦ ὑμνητήρος ἡ ἀτονία τῆς γλώσσης ὑποβιβάσῃ τῆς τε ἐθνικῆς ταύτης ἑορτῆς καὶ τοῦ ὕμνου-μένου τὴν λάμψιν. Naί, ἀναντίρρητον ὅτι, καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ ἀπὸ κρυσταλλίνου ποτηρίου πινόμενον φαίνεται ἡδονικώτερον, ἂν μὴ καὶ πράγματι ἦναι, ἢ ἀπὸ κεραμίνου. Ἐξαιτούμαι τοίνυν συγγνώμην παρ' ὑμῶν ἂν δὲν θὰ εὕρητε κάλλος λόγου ἐν τῷ ἀτέχνῳ πανηγυρικῷ μου, καὶ ἂν διὰ τοῦ λιτοῦ λόγου μου σκιάσω πως τὴν αἰγλήεσσαν περιβολὴν τῆς ἑορτῆς ταύτης.

Ἐπὶ τῇ λήξει τῆς δευτέρας δεκαετηρίδος τοῦ ἤδη λήγοντος αἰῶνος, ὡς ἔρνος καὶ φῦμα ἀγλαὸν φύεται ὁ Γ. Βιολάκης ἐν τῇ μικρᾷ μὲν πλὴν εὐάνδρῳ καὶ ἀλισταφεῖ τῶν Κυκλάδων νήσῳ Σίφνῳ. Παῖς ἔτι ὀρφανὸς μείνας μητρὸς, καὶ αἰσθανόμενος ἀκάθεκτον δίψαν πρὸς τὰ γράμματα καὶ ζῆλον εἰς τὴν λατρείαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, καταλιμπάνει, πατρικῇ ἀδείᾳ, τὴν ἀρωματώδη ἀτμόσφαιραν τοῦ Αἰγαίου καὶ παραγίγνεται εἰς τὴν βασιλίδα ταύτην τῶν πόλεων, κατευθυνθεὶς εἰς τὴν ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι οἰκοῦσαν τότε ἑγγαμον πρεσβυτέραν αὐτοῦ ἀδελφὴν. Τὰ τοῦ Κανονάρχου¹ δὲ τελῶν καθήκοντα ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς Παναγίας

1. Τὸ ἔργον τοῦ Κανονάρχου ἢ τὸ κανοναρχεῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν ναοῖς εἶναι τό γε νῦν συνήθεια μὴ σκόπιμος, καὶ δέον νὰ καταργηθῇ. Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας, ὅτε τὰ βιβλία ἦσαν χειρόγραφα καὶ σπάνια, ἦτο ἀπαραίτητος ἡ συνδρομὴ τοῦ Κανονάρχου, ὅστις μεταβαίνων ἀπὸ τοῦ ἐνὸς χοροῦ εἰς τὸν ἕτερον, ἀπήγγελλεν ἐκ τοῦ ἐνὸς ἐν χρήσει ὑπάρχοντος βιβλίου ὅσα ἀμφοτέρω οἱ χοροὶ ἔδει νὰ ψάλλωσιν ἐξ ὑπαμοιβῆς. Ἐν ταῖς ἱσραῖς μοναῖς καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἄθω, εἷς καὶ μόνος Κανονάρχης, κατὰ τὸ πάλαι ἔθος, κανοναρχεῖ ἐναλλάξ καὶ εἰς τοὺς δύο χοροὺς ἐξ ἐνὸς βιβλίου. Ἐν δὲ τῷ πατριαρ-

καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Γαλατᾷ καὶ τῶν Εἰσοδίων ἐν Πέραν παρὰ τοῖς ἐπιφανεστέροις τότε μουσικοδιδασκάλοις, ἐξετιμήθη ὑπ' αὐτῶν διὰ τὸ ἐξόχως μελωδικὸν καὶ μελίρρυτον τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ τὸ σεμνόβιον τοῦ ἤθους. Ἐφηβος γενόμενος, ἀκολουθεῖ εἰς τὴν μυροβόλον Χίον τῷ ἐκ ταύτης ὀρμωμένῳ ἱερομονάχῳ Ἡσαΐα, ἀνδρὶ εὐλαβεῖ καὶ τῶν πατρῶων ζηλωτῇ, τέως ἱερατεύοντι ἐν τῇ κατὰ τὸ Μ. Ρεῦμα ἐκκλησίᾳ τῶν Ταξιαρχῶν, ἐκ τῶν πατέρων δὲ τυγχάνοντι τῆς χίας Νεαμονῆς, ἣν, ὡς ἱστορεῖται, ἀνήγειρεν ἐκ βάρων ἢ εὐλάβεια τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου. Φοιτῶν εἰς τὸ τῆς Χίου Γυμνάσιον καὶ εἰς τὴν τούτου ὑπερτριάκοντα ἀριθμοῦσαν Μουσικὴν Σχολὴν μαθητάς, ἐφείλκυσε, τοῦτο μὲν, τὴν προσοχὴν τοῦ μουσικοδιδασκάλου τῆς σχολῆς καὶ ὀνομαστοῦ Πρωτοψάλτου τῆς μητροπόλεως Νικολάου τοῦ Πουλάκη, ὅστις τὸ εὐελπι καὶ ὀνησιφόρον μέλλον ἐν τῇ μουσικῇ τοῦ μικροῦ Γεωργίου προορώμενος περιέβαλεν αὐτὸν δι' ἰδιαιτέρας ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως, μαρτυρουμένης ἐκ τοῦ ἀπονεμηθέντος αὐτῷ γλυκυφθόγου ἐπιθέτου, τοῦτο δὲ, ἐφείλκυσε τὴν μεγάλην εὐνοίαν καὶ στοργὴν τοῦ τότε δεξιῶς τὸν ἱεραρχικὸν οἶακα τῆς χίας νηὸς κατέχοντος φιλομουσικωτάτου Σωφρονίου, τοῦ εἶτα Ἀμασειᾶς καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκ τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων ἀποστολικῆς ἔδρας εἰς τὴν ἐν οὐρανοῖς ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων μεταστάντος καὶ ψάλλοντος νῦν τῷ Κυρίῳ τῆς δόξης τὸν τρισάγιον ὕμνον μετὰ τῶν Χερουβὶμ καὶ Σεραφεὶμ καὶ τῶν μακαρίων τῆς

χικῶ ναῶ Κωνσταντινουπόλεως (καὶ εἰς τινὰς ἄλλους ναοὺς κατὰ μίμησιν) ὁ Κανονάρχης ἐν τῷ κανοναρχεῖν ἐστραμμένος ὢν πρὸς τὸν ψάλλοντα, προσβλέπει αὐτὸς μόνος ἐν τῷ βιβλίῳ, ἐξ οὗ κανοναρχεῖ, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ψαλμοδῶν, καὶ οὕτω δικαιολογεῖται μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ἰδίᾳ τῆς τυπογραφίας τὸ παρηκμακὸς ἄλλως καὶ ἀδικαιολόγητον νῦν ἔργον τοῦ Κανονάρχου. Ἀντὶ δὲ οἱ ἐν τοῖς μουσικοῖς χοροῖς παριστάμενοι σμικροὶ παῖδες νὰ κανοναρχῶσιν, αἰρετώτερον, παρ' ἔμοιγε κριτῆ, συμφώνως πρὸς τὸ πανάρχαιον σύστημα τῆς Ἐκκλησίας, οὗ μνήαν ποιεῖται ὁ Μ. Βασίλειος ἐν τῇ ἐν λιμῶν καὶ ἀρχμῶν ὁμιλίᾳ αὐτοῦ καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἐν τῇ σζ' ἐπιστολῇ αὐτοῦ, νὰ ἐκγυμνάζωνται εἰς τὸ ἐπιστημόνως ἰσοκρατεῖν καὶ συνυπηχεῖν, ἐπὶ τῇ βάσει συστηματικῶν πονημάτων, ὧν ἡ ἐκπόνησις ἔργον τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου τυγχάνει, καθάπερ τοῦτο μετὰ πόθου ἀνεκωνόσατό μοι πολλάκις ὁ ζηλωτῆς τῆς ἀρχαίας εὐκλείας τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντῖνος ὁ Β'.

Ἐκκλησίας Πατριαρχῶν. Ἡ ἠδυφωνία καὶ ὁ ἀληθῆς ἔρως πρὸς τὴν μουσικὴν τοῦ Βιολάκη ἐξετιμήθη δεόντως καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ Νεαμονῇ πρωτοψάλτου Μελετίου, ἀναλαβόντος μάλιστα νὰ διδάσκη τακτικῶς καὶ συστηματικῶς αὐτὸν τὴν μουσικὴν καὶ νὰ ἐκγυμνάξῃ ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις καὶ ἀγρυπνίαις εἰς τε τὸ πρακτικὸν τῆς ψαλμοδίας καὶ εἰς τὴν τυπικὴν τῶν ἀκολουθιῶν διάταξιν. Καὶ κατ' ἰδίαν δὲ, φιλοπονία ἀτρίτῳ χρώμενος, οὐ διέλειπε καθ' ἐκάστην μετὰ νεανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀθλητεύων, ὁ ἡρετίσατο καλὸν μουσικὸν στάδιον. Ναί, ἢ μετ' ἐπιστασίας σπουδῆς, ἢ βαθείας καὶ ἐνδελεχῆς ἔρευνας καὶ ἢ ἐπίμονος μελέτης ἐν τῇ ἱερᾷ μουσικῇ ἦσαν πάντοτε τῆς ἐφηβικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἢ μόνης διατριβῆς καὶ περισπούδαστος ἀσχολία. Τοσοῦτον δ' ἐγκρατῆς γίνεται ὁ ἡμέτερος ἠδύμολπος καὶ ἠδύφωνος Βιολάκης τῆς μουσικῆς, ὥστε τῷ 1840 περιβάλλεται τὸν μανδύαν ἱεροφάντου τῆς ψαλμοδίας καὶ διευθύνει τὸν ἀριστερὸν χορὸν τοῦ ναοῦ τῆς Νεαμονῆς, ψάλλοντος δεξιόθεν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Μελετίου, οὗ τὸν ἔπαινον ἰδίᾳ ἐκίνησε κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ὅτε ἔψαλεν ἀπταιστώως μίαν τῶν ἀργῶν Δοξολογιῶν τοῦ μελιρρύτου Ἰακώβου τοῦ Πρωτοψάλτου. Μετὰ διετίαν συνοδεύων καὶ αὐθις τὸν προστάτην καὶ κἀθηγεμόνα αὐτοῦ Ἡσαΐαν, ἐπανέρχεται εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀμέσως διορίζεται β' ψάλτης τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας τῆς Παναγίας, ἔχων δεξιόθεν ὡς πρωτοψάλτην, θεράποντα τῆς μουσικῆς εὐδόκιμον, τὸν Στέφανον Μωϋσσιάδην, παρ' ᾧ ἄλλοτε διετέλεσε Κανονάρχης. Μετὰ ἐνδεκάμηνον, τῷ 1843, προσκαλεῖται εἰς τὴν ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων, ἐνθα ἔψαλλε καταθέλων ἀκοὴν καὶ διάνοιαν ἐπὶ 33 ὅλα ἔτη, ὧν τὰ ἑπτὰ ἀριστερόθεν (1843—1851), τὰ δὲ λοιπὰ δεξιόθεν (1851—1876)². Ἐκ τῶν εὐδοκίμων Λαμπαδαρίων αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ, μνημονεύομεν ἰδίᾳ τοῦ καὶ νῦν Λαμπαδαρίου τῆς Μ. Ἐκκλησίας Ἀριστείδου Νικολαΐδου, εὐδοκίμου τῆς ψαλμοδίας

2. Χρονικὰ τοῦ ἐν Γαλατᾷ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1898, σελ. 365.

μύστου καὶ ἀπαραμίλλου ἐκτελεστοῦ καὶ τῶν τριῶν μουσικῶν μελῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Παπαδικοῦ³, ἄριστα ψαλλομένου ὑπὸ τῶν φύσει σοβαρὸν χαρακτῆρα ἐχόντων ἱεροψαλτῶν. Ναί, φιλόμουσος ὁμήγυρις, ἡ πείρα, ὁ μέγιστος διδάσκαλος τοῦ ἀνθρώπου, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι οἱ μὲν τῶν ἱεροψαλτῶν ἡμῶν οἱ καὶ φύσει ἔχοντες ζωηρὸν χαρακτῆρα, λίαν ἐπιτυχῶς ψάλλουσιν ἰδιαίτατα τὰ εἰρμολογικὰ μέλη, τὰ τῷ χαρακτῆρι αὐτῶν προσιδιάζοντα· οἱ δὲ ἦττον ζωηρὸν χαρακτῆρα ἔχοντες μετὰ μείζονος ἐπιτυχίας ἐκτελοῦσι τὰ στιχηραρικὰ μέλη, σοβαρώτερα ὄντα τῶν εἰρμολογικῶν· πάνυ δὲ εὐστόχως ἐκτελοῦσι τὰ παπαδικὰ μέλη, οἱ ὅλως σοβαρὸν χαρακτῆρα φύσει ἔχοντες μουσικοδιδάσκαλοι.

Ἄλλ' ἤδη, ἃς συνοδεύσωμεν τὸν Γ. Βιολάκην εἰς Χίον, ὅπου μεταβαίνει τῷ 1848 φεύγων τὸ φοβερὸν φάσμα τῆς τότε ἐνσκηψάσης χολέρας εἰς τὴν βασιλεύουσαν. Ἐκεῖ, ὡς εἰς ἄσυλον διαμένων ἐπὶ τρίμηνον, παρεκλήθη ὑπὸ τοῦ πρωτοψάλτου τῆς μητροπόλεως καὶ ἄλλοτε διδασκάλου αὐτοῦ Νικολάου Πουλάκη ὅπως ψάλλῃ ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν τῇ νήσῳ διατριβῆς του. Ὁ πόθος τοῦ πρωτοψάλτου Πουλάκη ἐξεπληρώθη. Ἄλλ' ἄρα γε τίς τότε ἐτέλει ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς Χίου τὰ τοῦ πρώτου κανονάρχου καθήκοντα καὶ ἐκανονάρχει παρὰ τῷ Γ. Βιολάκῃ ψάλλοντι; Ποῖον ἦτο τὸ ζωηρὸν ἐκείνο καὶ χαριέστατον παιδίον, τὸ λιγύφθογον τὸν λάρυγγα ἔχον καὶ καθηδύνον τὸ ἐκκλησίασμα τῆς μητροπόλεως διὰ τῆς πανθελγοῦς, εὐστρόφου καὶ γλυκείας φωνῆς αὐτοῦ, ἀνερχομένης μετ' εὐχερείας καὶ τοὺς ὑψηλοτέρους φθόγγους καὶ ἀποτυπούσης πληρέστατα τὸ αἶσθημα τὸ διῆκον διὰ παντὸς μουσουργήματος μεθ' ὅλων τῶν ποικιλιῶν τοῦ χρωματισμοῦ; Τίς ἄρα γε ἦτο ὁ σμικρὸς ἐκείνος καὶ ἡδυφωνότατος παῖς, ἡ ἀηδὼν ἐκείνη ἢ διὰ τῆς μελωδικωτάτης αὐτῆς φωνῆς τότε τὰ ἱερά τῆς Ἐκκλησίας ἄσματα συννηχοῦσα καὶ συμψάλλουσα,

3. Ἐν τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ νῦν Κοινωνικὰ κατὰ τὰς κυριακὰς καὶ ἑορτὰς ψάλλονται τὰ τῶν πρωτοψαλτῶν Πέτρου τοῦ Βυζαντίου καὶ Δανιὴλ, τοῦ Γρηγορίου δὲ ὡς ἀργότερα κατὰ τὰς πατριαρχικὰς λειτουργίας.

περὶ ἧς μετὰ δικαίου θαυμασμοῦ πάντοτε ἐλάλει ὁ Γ. Βιολάκης πρὸς τὸν πρωτοψάλτην τῆς Χίου Πουλάκην; Τίς ἦτο; Μαντεύσατε, κυρίαί καὶ κύριοι, ἢ ἄλλως ἀκούσατε. Ὁ Χίος ἐκείνος γλυκύφωνος παῖς, ὁ καὶ μετὰ πάροδον ἔκτοτε ἡμίσεως αἰῶνος διασώζων καὶ τὴν ἀπαγγελίαν περίτρανον καὶ τὴν φωνὴν ἠχηρὰν καὶ ἀρμονικωτάτην, εἶναι ὁ ταυῦν ὑπέρτατος κυβερνήτης τῆς οἰκουμενικῆς νηὸς καὶ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπομένων **Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄**, ὁ καὶ τῆς παρούσης πανηγύρεως προεδρεύων καὶ πανενδόξως προεξάρχων.

Ὁ Γ. Βιολάκης ἐπανέρχεται μετὰ τρίμηνον εἰς τὴν βασιλεύουσαν, συνεχίζων τὰ ἱεροψαλτικὰ αὐτοῦ καθήκοντα ἐν τῷ ἐν Γαλατῇ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καὶ ἐνασχολούμενος ἅμα μετὰ νεανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν βαθεῖαν μελέτην καὶ ἐνδελεχῆ ἔρευναν ἀπάσης τῆς σειρᾶς τῶν ἀρίστων καὶ κλασικωτάτων μουσικῶν μαθημάτων, ἐκδεδομένων τε καὶ ἀνεκδότων, ἔχων δὲ ὡς διδάσκαλον τὸν διαπρεπῆ μουσικὸν Θεόδωρον τὸν Φωκαέα, ὅστις σὺν τῇ διδασκαλίᾳ ἐρρύθμιζε τὴν ἀκατασχέτως καλπάζουσαν κλίσιν τοῦ νεαροῦ Γεωργίου καὶ ὠδήγει αὐτὸν διὰ στιβαροῦ ρυτῆρος εἰς τὸ πανευκλεές στάδιον τῆς θείας τέχνης τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κουκκουζέλη. Τότε δὲ ἐνέκυψεν εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς καὶ τῆς ὀθωμανικῆς, φωνητικῆς τε καὶ ἐνοργάνου, καὶ τῆς ρυθμικῆς αὐτῆς. Ὁ Γ. Βιολάκης εἶναι ἀνὴρ συντηρητικὸς ἐν τῇ μουσικῇ. Διέκρινεν αὐτὸν ζῆλος πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀρχαῖον καὶ κανονικὸν ἐν τῇ ἱερᾷ μελωδίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, διὸ καὶ ψάλλων δὲν διέφθειρε τὰ ἀρχαῖα καὶ σεμνὰ τῆς Ἐκκλησίας μέλη ὡς ἄλλος ἀσματοκάμπτης δι' αὐτογνωμόνων ἰδιωτισμῶν καὶ ποικίλων λαρυγγισμῶν· ἀπέφευγε δὲ καὶ τὰς κατ' ἀρέσκειαν τῶν κεκανονισμένων μεταβολάς, ὡς διαφθορὰς τοῦ γνησίου καὶ κοσμίου τῆς Ἐκκλησίας μέλους. Τόσον δὲ μεγάλη ὑπῆρξεν ἢ ἐν τῷ ἱεροψαλτικῷ σταδίῳ ἐπιτυχία αὐτοῦ, ὥστε δὲν ἐβράδυνε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὡς ἀρίστου τῆς ψαλμωδίας ἐκτελεστοῦ νὰ καταστῇ πεφημισμένον, καὶ νὰ ἔχῃ πολλοὺς τοὺς θαυμαστὰς καὶ φίλους, τοὺς ὁποίους δίκην σειρῆνος τακτικῶς προσεῖλκεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, θαυμάζοντας τὸ πολύτιμον τάλαντον, ὃ ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ Θεός, τὴν γλυκεῖαν δηλοῦν καὶ μελω-

δικήν αὐτοῦ φωνὴν καὶ τὴν μουσικὴν ἐμπειρίαν καὶ τέχνην. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν παρ' ἡμῖν μουσικοδιδασκάλων κατέλαβε λαμπρὰν καὶ ὑπέροχον θέσιν, διὸ καὶ ἀπελάμβανε τῆς ὑπολήψεως τῶν διαπρεπεστέρων μουσικοδιδασκάλων, καὶ δὴ τοῦ ἠδυμελιφθόγγου ἐκείνου Κωνσταντίνου Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ Πέτρου τοῦ Ἀγιοταφίτου, τοῦ ἐπὶ μουσικῇ τέχνῃ καὶ ἐμπειρίᾳ μέγα ὄνομα ἀραμένου, ὧν τὰς πολυτίμους ὁδηγίας καὶ συμβουλὰς εἰς τὸ κανονικῶς ψάλλειν μετ' εὐλαβείας ἀνέκαθεν ἐδέχετο καὶ ἐτήρει ἀπαρεγκλίτως.

Σημεῖον ἄξιον μνείας θεωρῶ τὴν δράσιν τοῦ Γ. Βιολάκη ὡς διδασκάλου τῆς Μουσικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης. Ὅτε τῷ 1866 ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ Πρεσλάβας Ἀνθίμου ἡ ἱερὰ αὕτη Σχολή, ἡ πρώτη τῶν κατὰ τὴν Ἑῶαν φωτοβόλος θεολογικὴ ἐστία, περιεζήτει τὸν δόκιμον καὶ ἱκανὸν διδάσκαλον διὰ τὸ μάθημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, τῇ προτάσει τῶν ἐφόρων τῆς σχολῆς, ἤτοι τοῦ κλεινοῦ τῆς Χαλκηδόνος ἱεράρχου Γερασίμου, τοῦ σεβαστοῦ τῶν Δημνίων ποιμένος Ἰωακείμ καὶ τοῦ σοφοῦ καὶ ἀριπρεποῦς μητροπολίτου Κορυτσᾶς Νεοφύτου, ἀπέβλεψεν εἰς τὸν Γ. Βιολάκην, καταστήσασα αὐτὸν ἐναρίθμιον ἐν τῷ σεπτῷ χορῷ τῶν διδασκάλων αὐτῆς. Ἐν τῇ σχολῇ ἄξιος κατὰ πάντα ἀνεδείχθη τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ θέσεως, καρποφόρως καὶ φιλοπόνως διδάξας ἐπὶ ὅλην ἐξαετίαν, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τοῦ εὐχαριστηρίου τῆς ἐφορίας γράμματος, τοῦ ἀπολυθέντος κατὰ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἐκ τῆς σχολῆς⁴. Τὴν μουσικὴν αὐτοῦ ἐμπειρίαν κηρυ-

4. † Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμος
ἐπιβεβαίωϊ

Διὰ τοῦ παρόντος εὐχαριστηρίου πιστοποιητικοῦ γράμματος δηλοποιεῖται ὅτι ὁ μουσικολογιώτατος κ. Γεώργιος Βιολάκης, πρωτοψάλτης τῆς ἐν Γαλατῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἱερᾶς ἐκκλησίας, ἀσμένως ἀναδεξάμενος τὴν παράδοσιν τῆς ἱερᾶς ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ σχολῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, ἐδίδαξεν ἐν αὐτῇ τὸ ἱερόν τοῦτο μάθημα ἐπὶ ἐξαετίαν ὅλην εὐδοκίμως μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ ζήλου, καὶ διήγαγε καθ' ὅλον τὸ διάστημα βίον προσηνῆ καὶ κόσμιον τοῖς πᾶσιν εὐαρέστως προσφερόμενος. Ἐφ' ᾧ ἤδη οὐκ ἄνευ λύπης, τῆς Σχολῆς παραιτουμέ-

ξάτωσαν καὶ πάντες οἱ εὐτυχήσαντες νὰ διατελέσωσι μαθηταὶ αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἐπιζώντων μαθητῶν μάρτυρας πολυφθόγγους τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου καὶ ἀξιοχρεωτάτους ἔχω τοὺς μητροπολίτας Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιον, Κρήτης Εὐμένιον, Δράμας Φιλόθεον, Διδυμοτείχου Φιλάρητον, Σισανίου Σεραφεῖμ, Στρωμνίτισης Σωφρόνιον, Μογλενῶν Ἰωαννίκιον, Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννην, Παραμυθίας Καλλίνικον, Κεφαλληνίας Γεράσιμον, Λαρίσσης Ἀμβρόσιον, Κρήνης Θεόκλητον, Ἀρδαμερίου Σωφρόνιον, Ἀρκαδιουπόλεως Ἀνθιμον, τοὺς ἀρχιμανδρίτας Μιχαὴλ Κλεόβουλον, Ἰάκωβον Δημόπουλον Βατοπεδιόν, Γρηγόριον Κωνσταντινίδην, Νικηφόρον Ζερβόν, τὸν καθηγητὴν Βασίλειον Ἀντωνιάδην καὶ ἄλλους.

Τὸν γλυκύφθογγον καὶ ἔντεχνον τῆς μουσικῆς μύστην Γ. Βιολάκην ἡ Μ. Ἐκκλησία τῇ 5 Νοεμβρίου τοῦ 1876 ὡς ἐν πᾶσιν ἐξέχοντα καὶ διαπρέποντα ἀναγορεύει Πρωτοψάλτην τοῦ πανσέπτου πατριαρχικοῦ ναοῦ, εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀποχωρήσαντος ἐμμουσωτάτου μύστου τοῦ σεβασμίου καὶ ἱεροπρεποῦς τῆς μουσικῆς ὕφους Γεωργίου τοῦ Ραιδεστηνοῦ⁵. Ἡ τοῦ Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας θέσις, ἅτε γέρας οὕτως εἰπεῖν ἔκπαλαι χρηματίσασα τῶν κατὰ καιροὺς διαπρεψάντων ἐν τῇ μουσικῇ τέχνῃ, ἐδόθη αὐτῷ, καίπερ ἀνανεύοντι καὶ ἀρνούμένῳ, ὑπὸ τοῦ περιουστάτου ἐκείνου ἐν Πα-

νη ἐκουσίως διὰ λόγους οἰκογενειακοῦς, εὐχαριστοῦσα αὐτῷ ἡ Ἐφορία δι' ὃν ἐπεδείξατο θερμὸν ζῆλον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ ρηθέντος μαθήματος ἐπιδίδωσιν εἰς ἔνδειξιν τὸ παρὸν ἀπολυτήριον πιστοποιητικὸν καὶ εὐχαριστήριον ἅμα γράμμα, φέρον καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ λα' Ἰανουαρίου 1872

Ἡ Ἐφορία τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς

† ὁ ΝΙΚΑΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ

† ὁ ΤΟΡΝΟΒΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

† ὁ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† ὁ ΔΡΑΜΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

5. Τὰ μελίρρυτα ἄσματα τοῦ κρατίστου φαλμφοῦ καὶ μουσικοδιδασκάλου Ραιδεστηνοῦ εὕρισκε ὁ βουλόμενος εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα πονήματα «Ἡ ἁγία καὶ μεγάλη ἐβδομάς», τὸ «Πεντηκοστάριον», εἰς τὸ «Μουσικὸν Ἀπάνθισμα» τοῦ Δημ. Κυφιώτου (1894) καὶ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀγαθαγγέλου Κυριαζίδου ἐκδοθὲν τῷ 1896 «Ἐν ἄνθος τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς».

ἑπιάρχαις Ἰωακείμ τοῦ Β', κοινῇ ψήφῳ καὶ ὁμοφώνῳ συνοδικῇ γνώμῃ. Οὕτως ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου ἀναβιβάζει αὐτὸν εἰς τὸ τῆς Πρωτοψαλτείας ἀξίωμα καὶ τίθησιν αὐτὸν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῆς ὀρθοδοξίας ἵνα ψάλῃ ἐνώπιον πατριαρχῶν, βασιλέων, ἡγεμόνων, ἀρχιερέων, λογάδων τοῦ Γένους καὶ ἄλλων διασήμων ἀνδρῶν, ὅπως πληρωθῇ καὶ εἰς αὐτὸν τὸ Σολομώντειον ἐκεῖνο λόγιον «Ἐν ὄψει δυνατῶν θαυμασθήσομαι, καὶ ἔξω ἀθανασίαν». Μεθ' ὅλον δὲ τὸ ὑψηλὸν τῆς καθέδρας τῆς Πρωτοψαλτείας, ἀντὶ νὰ ἐπαίρηται καὶ νὰ κενοδοξῇ, τοῦναντίον ἔμεινεν, ὡς καὶ πρότερον, ἄτυφος καὶ ταπεινός, ἡσυχος καὶ μειλίχιος, εὐγενῆς τοὺς τρόπους, εὐπροσήγορος εἰ ἄκρον, πρᾶος καὶ ἰλαρὸς ἐν γένει πρὸς τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ, αὐστηροτάτης ἐγκρατείας ὑπόδειγμα, καὶ τὰ ἦθη κατὰ πάντα ἀνεπίληπτος· διὸ καὶ ἀπολαύει τῆς πραγματικῆς ἐκτιμήσεως καὶ συμπαιθείας καὶ ἀγάπης καὶ τοῦ ἀμερίστου σεβασμοῦ τοῦ ἱεροπρεποῦς θιάσου τῶν ἱεροψαλτῶν καὶ μουσικοδιδασκάλων τῆς βασιλευούσης καὶ τῶν προαστείων καὶ τῶν γνωρισάντων ἐν γένει αὐτόν.

Τέταρτον δὲ αἰῶνος συμπληροῦται νῦν, ἀφ' ὅτου ἀνήκει εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἐκείνην πλειάδα, εἰς ἣν ἀστέρες καλλιλαμπεῖς ἀριθμοῦνται ἀπὸ τῆς ἀλώσεως καὶ ἐντεῦθεν οἱ πρωτοψάλται Γρηγόριος Μπούνης ὁ Ἀλιάτης, Μανουὴλ Χρυσάφης ὁ Νέος (1660), Παναγιώτης ὁ Χαλάτσογλος (1728), Ἰωάννης ὁ Τραπεζούντιος (1750), Δανιὴλ ὁ ἐκ Τυρνάβου τῆς Θεσσαλίας (1776), Ἰάκωβος ὁ Πελοποννήσιος (1790), Πέτρος Βυζάντιος ὁ Φυγᾶς (1805), ὁ ἠδυφωνότατος ἐν πρωτοψάλταις Μανουὴλ (1811), Γρηγόριος ὁ Λευίτης (1819), Κωνσταντῖνος ὁ Βυζάντιος (1822), Ἰωάννης ὁ ἐκ Νεοχωρίου τοῦ Βοσπόρου (1860), Σταυράκης ὁ ἐξ Αἴνου (1866) καὶ Γεώργιος ὁ Ραιδεστηνὸς (1871). Ὁ Γ. Βιολάκης ὡς πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας διατελεῖ πιστὸς ἐκτελεστής τῶν ἀρχαίων μουσουργημάτων καὶ ἰδίᾳ τῶν κλασικῶν μελικῶν γραμμῶν, τῶν εὐμοιρουσῶν τῆς σοβαρότητος καὶ τῆς σεμνότητος τοῦ πατριαρχικοῦ λεγομένου ὕφους. Ἐνταῦθα σύρομεν μίαν παῦλαν, αἰτούμενοι τὴν ἄδειαν τῶν ἡμετέρων ἀκροατῶν ὅπως φέρωμεν τὸν λόγον εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ λεγομένου πατριαρχικοῦ μουσικοῦ ὕφους. Γνωστὸν ὅτι ἀνέκαθεν ἐθεωρεῖτο καὶ σήμερον θεωρεῖται καλὸς ψάλτης ὁ ἀσκούμενος ὅσον δεῖ ἐν τῇ

πράξει τῆς μουσικῆς, ὁ εἰσδύων διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς καὶ μακρᾶς μελέτης εἰς τὸ πνεῦμα τῶν τῆς ἡμετέρας μουσικῆς μελῶν, ὁ σεβόμενος καὶ μὴ παραποιῶν τὰ μέλη κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ καὶ ὁ ποιούμενος κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης χρῆσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ· ὅταν δὲ ὁ τοιοῦτος ἱεροψάλτης χρῆσιν ἐποιεῖτο καὶ τῆς καταλλήλου παραστάσεως ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ τῆς μελωδίας, ἐθεωρεῖτο κεκοσμημένος διὰ τοῦ σεμνοπρεποῦς λεγομένου ὕφους. Τὸ ὕφος τοῦτο ἦτο τεθησαυρισμένον μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐν τοῖς μουσικοῖς χοροῖς τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἔνθα ἐξαιρετικῶς διέλαμπε, καὶ τοῦτο διότι ἐν τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἐποχὴν ὑπῆρχον οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν μουσικῶν, οἵτινες διαδοχικῶς παραλαμβάνοντες διετήρουν πάντοτε γνήσιον καὶ ἀνόθευτον σχετικῶς τὸ λεγόμενον πατριαρχικὸν ὕφος, τὸ ἐνσταλάζον ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκροωμένων τὸ σωτηριῶδες καὶ γλυκύτατον τῆς κατανύξεως βάλσαμον, ὅπερ ἀναντιρρήτως ὑπάρχει τὸ σκοπιμώτερον τέλος τῆς ἱερᾶς ὑμνωδίας. Τὸ Πατριαρχεῖον λοιπὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς διεκράτησεν ἀρχῆθεν ἀνόθευτον τὴν παρακαταθήκην τῶν ἱερῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας, ἃ οἱ αὐτόπται καὶ αὐτήκοοι τοῦ Λόγου, καί, παρ' αὐτῶν λαβόντες, οἱ τῷ φωτὶ τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἀυγασθέντες πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης τῇ Ἐκκλησίᾳ παρέδωκαν, οὕτω διετήρησεν ἀνόθευτον μετὰ τὴν ἄλωσιν καὶ τὸ μουσικὸν ὕφος, ὁ δὲ πατριαρχικὸς ναὸς ἐχρησίμευεν ὡς διδασκαλεῖον τοῦ ὕφους, τῆς γνησιωτέρας δηλονοῦν ἀπαγγελίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν μελῶν. Προσθετέον δὲ ὅτι τὸ μουσικὸν ὕφος γραφῇ οὐ διατηρεῖται, ἀλλ' ἀπλῶς διδάσκεται. εἶναι, ἄλλοις λόγοις, παρ' ἔμοιγε κριτῇ, τὸ μουσικὸν ὕφος παρεμφερὲς πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν ρητορικὴν ἀπαγγελίαν. Καὶ ὡς αὕτη δὲν ἐκφράζεται διὰ τῆς γραφῆς, οὕτω καὶ τὸ μουσικὸν ὕφος ἀδύνατον νὰ ἐκφρασθῇ διὰ τῶν μουσικῶν χαρακτήρων. εἶχον δὲ δίκαιον καὶ οἱ πολέμιοι τοῦ Λεσβίου συστήματος, Κωνσταντῖνος ὁ πρωτοψάλτης καὶ Θεόδωρος ὁ Φωκαεύς, νὰ γράφωσι περὶ ὕφους τὰ ἐξῆς «Τὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ὕφος ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐκφρασθῇ διὰ τῆς γραφῆς, διότι εἶναι Ἄῤῥ». Καὶ ταῦτα ἱκανὰ παρεκβατικῶς περὶ τοῦ μουσικοῦ ὕφους. Ἦδη δὲ ἐπάνιμεν, ὅθεν παρεξέβημεν.

Ὁ Γ. Βιολάκης πολλὰ ἐμελοποίησεν ᾠσματα καὶ ἄλλα συνθέματα, διακρινόμενα διὰ τὴν χάριν καὶ γλαφυρότητα. Ἐκ τούτων μόνον τὰ ἐξωτερικὰ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «Μουσικῷ Ἀπανθίσματι» τοῦ Ι. Κεῖβελη καὶ ἐν τῇ «Φόρμιγγι» τοῦ ἀ' δομestίκου τῆς Μ. Ἐκκλησίας Ἰακώβου Ναυπλιώτου, ἅτινα κρίνονται ὡς ἀληθῶς ἐντρυφήματα τῶν τε ἐξ ἐπαγγέλματος ἱεροψαλτῶν καὶ τῶν ἐρασιτεχνῶν τῆς μουσικῆς. Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ἀνέκδοτα, ἅτινα περικλείουσι θησαυροὺς πρωτοτύπων ἐμπνεύσεων καὶ δείγματα ἐξόχου μουσικῆς τέχνης καὶ μουσικοῦ ταλάντου. Ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ ἔργων οὐδὲν ἐδημοσίευσεν, οὔτε ἐπέτρεψεν εἰς ἄλλους ἐπὶ τῆς Πρωτοψαλτείας αὐτοῦ τὴν δημοσίευσιν νεωτέρων μουσουργημάτων, συντελούντων πρὸς διαφθορὰν τῆς κατασκευτικῆς ἡμῶν μελωδίας, φρονῶν καὶ αὐτὸς, ὡς ὁ λαλῶν, ὅτι οὐδενὸς δεόμεθα νεωτέρου ᾠσματος πρὸς χρῆσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἅτε πάντων τῶν πρὸς τὴν ἱερὰν ἡμῶν ὑμνολογίαν ἀπαιτουμένων ᾠμάτων μελουργηθέντων ἐντέχνως καὶ θεοπνεύστως ὑπὸ τοῦ σεμνοῦ ἐκείνου ἔσμου τῶν τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς μελωδῶν. Ὁρμώμενος δὲ ἐκ τῆς σωτηρίου ιδέας τῆς τοῦ ἀρχαίου μέλους ἀδιαφθόρου τηρήσεώς τε καὶ μεταδόσεως, ἠρμήνευσεν ἕνα γχος εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς νῦν ἐν χρήσει γραφὴν τὸ τοῦ μουσικωτάτου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου Δοξαστάρου ἐκ τῆς ἀρχαίας γραφῆς, ἣν εἶπερ τις καὶ ἄλλος τῶν συγχρόνων γινώσκει. Τὸν πρεσβυτικὸν τοῦτον πνευματικὸν καρπὸν τοῦ γεραροῦ Γ. Βιολάκη τύποις ἐξέδωκαν οἱ δύο τῶν Πατριαρχείων δομέστικοι, τυγχάνοντες ἀγλαὰ αὐτοῦ ἀναστήματα καὶ μαθηταὶ ἐν τῇ μουσικῇ τέχνῃ.

Ἄλλ' ὁ μέγιστος τοῦ Γ. Βιολάκη ἄθλος καὶ πόνος καλλίγονος κατὰ τὴν Πρωτοψαλτείαν αὐτοῦ εἶναι τὸ Τυπικὸν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὕπερ ἀναλαβῶν νὰ τακτοποιήσῃ διεπέρανε δεξιῶς καὶ ἐπιτυχῶς. Συνεργασθεὶς ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἰωακείμ τοῦ Γ' καὶ Ἰωακείμ τοῦ Δ' μετὰ δύο ἀλλεπαλλήλων ἐπιτροπῶν πρὸς διασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ δις ἐκδοθέντος ἐπὶ τοῦ Πρωτοψάλτου Κωνσταντίνου Τυπικοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ σαφέστερον, ἐφιλοπόνησε τὸ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀλήστου μνήμης ἤρωος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταξιαρχίας Διονυσίου τοῦ Ε' κατὰ τὸ

1888 ἐκδοθὲν καὶ νῦν ἐν χρήσει Τυπικόν, τοῦ ὁποίου ἢ τοῦ λεκτικῶν κατὰλληλος ἀρμονία ὀφείλεται, ὡς ἡμεῖς ἰδίους ὄμμασιν εἶδομεν καὶ γινώσκουμεν, εἰς τὴν ἀριστοπύον χεῖρα τοῦ τότε μητροπολίτου Μιτυλήνης, νῦν δὲ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τρίβωνος δὲ καὶ μύστου, εἶπερ τις καὶ ἄλλος τῶν συγχρόνων, τοῦ Τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἀσφαλῆ καὶ ἔγκυρα τεκμήρια τῆς ἀξίας τοῦ σεβαστοῦ Γ. Βιολάκη ἔστωσαν καὶ τὰ ἐξῆς. Α) Ἡ πρὸς αὐτὸν ἐξαιρετικὴ συμπάθεια καὶ φιλία τοῦ μεμουσμένου ἐκείνου καὶ πολυμαθεστάτου διδασκάλου τοῦ Γένους, τοῦ ἀρικλαύστου, λέγω, Ἡλίας Ταυταλίδου, ὅστις μεγάλως ἐκτιμῶν τὸν γεραρὸν μουσικοδιδάσκαλον, εἰς αὐτὸν ἐναπέθετε καὶ ἀπεθησαύριζε πᾶν ὅ,τι ἐκ τοῦ λειμῶνος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἀπεράντων γνώσεων αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς ἔδρευε. Β) Ἡ τοῦ διασήμου Γάλλου μουσικοῦ Bourgault Ducoudray, καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας τῆς Μουσικῆς ἐν τῷ Ὁδεῖῳ τῶν Παρισίων, ἔγγραφος ὁμολογία ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἐν Ἀνατολῇ κατὰ τὸ 1875 περιοδείας αὐτοῦ, λέγοντος περὶ τοῦ ἡμετέρου μουσικοδιδασκάλου τά δε: «Τὴν γνῶσιν τοῦ ἐπισήμου ὀργάνου τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, τοῦ τᾶμπουρίου, ὀφείλω εἰς τὸν κ. Βιολάκη, ὅστις διὰ τοῦ διακεκριμένου αὐτοῦ πνεύματος καὶ τῶν φώτων αὐτοῦ ἀξίζει νὰ κατέχη θέσιν μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τῶν προωρισμένων νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς». Γ) Ἡ τιμητικὴ πρόσκλησις τοῦ Γ. Βιολάκη ὑπὸ τοῦ παναγιωτάτου Ἰωακείμ τοῦ Γ' ὅπως συνεργασθῇ εἰς τὴν τῷ 1881 καταρτισθεῖσαν ἐν τοῖς πατριαρχείοις Μουσικὴν Ἐπιτροπὴν, ὑπὸ τὴν πεπνυμένην προεδρείαν τοῦ μουσικωτάτου ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ τοῦ Ἀφθονίδου, οὗ ἢ ἐν τῇ νήσῳ Χάλκη κατακειμένη αἰωνία κλίνη εἶθε νὰ τηρηθῇ ὡς κειμήλιον, ἱκανὸν πάντοτε νὰ ἀναζωπυρῇ τὸν ζῆλον πάντων ἡμῶν τῶν νεωτέρων πρὸς ἐξακολουθήσιν τοῦ μεγάλου ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς ἔργου αὐτοῦ. Δ) Ἡ τιμητικὴ πρόσκλησις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀεικλεοῦς ἐκείνου πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Ε' ὅπως μετάσχη τῶν ἐργασιῶν τῆς τῷ 1887 σχηματισθείσης ἐν τοῖς πατριαρχείοις Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τὴν ἔμφρονα προεδρείαν τοῦ τότε μητροπολίτου Μι-

τυλήνης, νῦν δὲ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ε) Ἡ πρόσκλησις αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς ἐπὶ Ἀνθίμου τοῦ Ζ' καταρτισθείσης Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς, ἧς συνεχίζει τὸ ἔργον ὁ ἡμέτερος Σύλλογος. ΣΤ) Ὁ διορισμὸς αὐτοῦ μετὰ τοῦ φερεπόνου μουσικοδιδασκάλου Εὐστρατίου Παπαδοπούλου ὡς διδασκάλου τῆς μουσικῆς εἰς τὴν τῷ 1882 ἰδρυθεῖσαν Μουσικὴν σχολήν, πρὸς δὲ καὶ ἡ τιμητικὴ ἐκλογή αὐτοῦ ὡς τακτικοῦ μέλους τοῦ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ὁσίας μνήμης Σωφρονίου τοῦ ἀπὸ Ἀμασείας τῷ 1863 ἰδρυθέντος ἐν Πέραν καὶ εἶτα ἐν Φαναρίῳ λειτουργήσαντος Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου⁶, ὅστις διετέλει ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐνθουσιώδους ἐκείνου λάτριδος τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τοῦ Ἑλικῶνος, τοῦ ἀεικλαύστου Ἡλίου Ταυταλίδου, γραμματεύοντος δὲ τοῦ ἱεροδιακόνου Πολυκάρπου, τοῦ νῦν σωφρόνως καὶ συνετῶς πηδαλιουχοῦντος τὸν θρόνον τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Βάρνης· ἡ ἐκλογή αὐτοῦ τῷ 1874 ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, καὶ τοῦ ἐν Καλάμαις ἰδρυθέντος τῷ 1879 Μουσικοῦ Συλλόγου, καὶ ἡ πανηγυρικὴ ἀνάδειξις αὐτοῦ ὡς ἐπιτίμου μέλους τοῦ ἐν Φαναρίῳ Μουσικοῦ Συλλόγου «Ὁρφέως» ἐπὶ τῆς ἐμῆς λιτῆς προεδρείας τῷ 1889.

Καὶ ἦτο δυνατόν τοιοῦτος πολυτίμητος μουσικοδιδάσκαλος ὑπὸ διαφόρων μουσικῶν σωματείων, πατριαρχῶν καὶ ἐξόχων ἀνδρῶν προηγουμένως τιμηθείς, νὰ μὴ τύχη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, οὗ πολῦτιμος συμπράκτωρ τυγχάνει, τῆς ὑπερτάτης τιμῆς καὶ τῆς πανηγυρικῆς ἐκδηλώσεως τῆς εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐξηκοστῆς ἀμφιετηρίδος τοῦ ἀνυσίμου μουσικοῦ αὐτοῦ σταδίου; Τίς ἄλλος νῦν ἐξετίμησε βαθύτερον τὸν ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς ἔνθεον ζῆλον καὶ τὴν μουσικὴν ἀξίαν τοῦ Γ. Βιο-

6. Εἰς τὴν πρόοδον τοῦ Συλλόγου τούτου συνετέλεσε τὸ καδδύναμιν συνεργασθεὶς ὁ Βιολάκης μετὰ πολλῶν ἐγκρίτων μουσικῶν καὶ διαπρεπῶν λογίων, τῶν ἐν τοῖς μακαριστοῖς ἡδὴ ἀριθμουμένων Ἡλίου Ταυταλίδου, Γαβριὴλ Σοφοκλέους, Ἰωάννου Κεῖθβελι, Ὀνούφριου Βυζαντίου, Δημήτριου Βυζαντίου, Στεφάνου Μωῦσιάδου, Π. Κηλτζανίδου, Ἰωάσαφ Ρώσσου κλπ. καὶ ἐκ τῶν ἐπιζώντων, μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Βαλιάδου (νῦν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου) ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου, Ξενοφ. Τριανταφυλλίδου ἱατροῦ, Α. Σπαθάρη καὶ ἄλλων.

λάκη ἢ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος, ὅστις ἀμεσώτερον ἀπολαύσας τῆς τιμαλφούς αὐτοῦ συνεργασίας εἶχε καὶ μείζονας λόγους ὅπως δικαίως τιμήσῃ αὐτόν. Ὁ ἄρχων Πρωτοψάλτης, ὡς δὲν κατεβλήθη σωματικῶς ἐκ τοῦ βάρους τῆς ἡλικίας, ἀλλὰ παρίσταται ἀψηφῶν τοῦ χρόνου τὰς ἐφόδους, οὕτω καὶ πνευματικῶς ἀγωνίζεται νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ. Ἀπόδειξιν δὲ ἐναργῆ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ δυνάμεως παρέχει ἡμῖν συχνάκις, ἐνδιαφερόμενος περὶ παντὸς ζωτικοῦ μουσικοῦ ζητήματος καὶ γράφων καὶ δημοσιεύων τὰ προσήκοντα ἐν τῷ Περιδικῷ συγγράμματι τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου. Καὶ ὡς ποτε ὁ ἐκ τῶν ἐνδόξων προκατόχων αὐτοῦ Ἰάκωβος ὁ Πελοποννήσιος ἀμειλίκτως κατηνέχθη κατὰ τῶν νεωτερισμῶν Ἀγαπίου τοῦ Παλλιέρμου, καὶ ὡς ἄλλοτε ὁ μελίρρυτος πρωτοψάλτης Κωνσταντίνος ὁ Βυζάντιος μετὰ τοῦ Θεοδώρου Φωκαέως ἐπολέμησαν γενναίως κατὰ Γεωργίου τοῦ Λεσβίου καὶ τοῦ καινοτρόπου συστήματος αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ ἡμέτερος Πρωτοψάλτης ὁσάκις βλέπει τὰ ἀρχαιότροπα καὶ σεβάσμια μέλη τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἀσματοκαμπτῶν τοῦ αἰῶνος ἡμῶν παραφθειρόμενα, δὲν δύναται δοῦναι ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις αὐτοῦ, ἀλλὰ θαρσαλέως ἴσταται πρὸς πᾶσαν τὴν παράταξιν τῶν περὶ τὴν μουσικὴν καινοτομούντων καὶ κατακεραυνοῖ αὐτοὺς τῷ σθένει τῶν ἀποδείξεων καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων. Ἴδου διατί, κυρίαί καὶ κύριοι, ὁ Σύλλογος ἡμῶν συνεκρότησε τὴν σήμερον ἀγομένην ἑορτὴν ταύτην καὶ πανηγυριν, ἣτις μεγαλοπρεπεστέρα ἀπέβη ὡς συνεορταζομένη μετὰ τῆς Β' ἐπετηρίδος τοῦ Συλλόγου, εὐδοκία καὶ ἐπινεύσει τοῦ διὰ μεγάλης τιμῆς καὶ εὐνοίας ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν ἄγοντος αὐτὸν παναγιωτάτου Κωνσταντίνου τοῦ Ε'. Ὁ Σύλλογος ἡμῶν, ὅστις ἔσπευσε νὰ στήσῃ πολλὰ τὰ σύμβολα τῆς χαρᾶς, ἐν οἷς διαλάμπει ἡ φαεινὴ ἐκδήλωσις τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ, προσφέρει τῷ Γ. Βιολάκῃ κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ταύτην καὶ μεγάλην διὰ τὸν βίον αὐτοῦ ἡμέραν καὶ τὸν ἐξ εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν διηνηθισμένου κάλλιστον καὶ τιμιώτατον στέφανον τῆς τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης, ἅμα δὲ καὶ μίαν φωνὴν ἐκπέμπει μετὰ τῶν παρεστώτων καὶ τῶν μακρόθεν συνηδομένων ἡμῖν μαθητῶν, φίλων καὶ θαυμαστῶν τοῦ γερασμίου ἀνδρὸς, φωνὴν ἐκ τῶν μυχίων τῆς καρδίας πάντων ἡμῶν

ἐξερχομένην καὶ δεομένην τοῦ δοτήρος παντὸς ἀγαθοῦ ὅπως χαρίζηται αὐτῷ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὑγίειαν ἀμετάπτωτον, ἐν ἀπολαύσει ἀπράγμονος ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως ἀπὸ τῶν ἐξηκουταετῶν κόπων καὶ μόχθων τοῦ ἱεροψαλτικοῦ σταδίου ὑπὸ τὴν ἡρεμον στέγην τοῦ οἴκου αὐτοῦ, μετὰ τῆς χρηστῆς ἐκείνης συνεύνου, μεθ' ἧς τὴν οἰκογενειακὴν αὐτοῦ ἀπὸ πεντηκονταετίας συνέπηξεν εὐδαιμονίαν. Naί, ὁ Γεώργιος Βιολάκης διὰ τῆς ἀνυσίμου ἐξηκουταετοῦς μουσικῆς δράσεως αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ἐκδεδομένων συγγραφῶν αὐτοῦ, διαμένει ἤδη σεβαστὸς εἰς τε τοὺς συγχρόνους καὶ τοὺς ἐπιγιγνομένους. Προσέθηκεν, ἄλλοις λόγοις, τὴν ὑπέροχον αὐτοῦ μονάδα εἰς τὸ πλούσιον ἑλληνικὸν μουσικὸν Πάνθεον.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ καταπαύσωμεν τὸν λόγον, τῶν ἀπαραιτήτων πρώτιστον ἡγούμεθα ἵνα ἀπονείμωμεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου εἰλικρινεῖς καὶ θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς πάντας τοὺς εὐδοκήσαντας νὰ τιμήσωσι καὶ πάλιν τὰς διπλὰς ταύτας ἑορτὰς διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν. Τὰς εὐχαριστίας ταύτας ἀπονέμομεν οὐχὶ ὑπέικοντες εἰς ὑπαγόρευσιν τυπικῆς φιλοφρονήσεως, ἀλλ' εἰς ἐνδομύχου συναισθήματος ἰσχυρὰν πειθόμενοι παρακέλευσιν. Καὶ ἐν πρώτοις εὐχαριστοῦμεν πανευλαβῶς τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντίνῳ τῷ Ε', εὐδοκήσαντι νὰ προεδρεύσῃ καὶ πάλιν σήμερον τῆς λαμπρᾶς ταύτης πανηγύρεως, τῆς καταστάσης διὰ τῆς σεπτῆς αὐτοῦ παρουσίας φαιδρότερας, ἀγλαοτέρας καὶ λαμπροτέρας.

Θερμοτάτας εὐχαριστίας ἀπονέμομεν καὶ τῷ ἐνθέρμῳ ζηλωτῇ τῶν πατρίων ἐξοχωτάτῳ πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος — τῷ ἐκπροσωποῦντι τὰς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς εὐγενεῖς παραδόσεις τοῦ περιφανοῦς καὶ ἀριζήλου οἴκου τῶν Μαυροκορδάτων — ἀγαθὸν θέντι νὰ μετάσχῃ καὶ αὐθις τῆς παρούσης ἐθνικῆς ἑορτῆς αὐτοπροσώπως, ὅπως ἐνισχύσῃ τὰς φιλοτίμους προσπάθειας τοῦ Συλλόγου ἡμῶν, ὅστις καλλιεργῇ τὴν πατροκληρονόμητον Ἑλληνικὴν Μουσικὴν, τὴν παιανίσασαν καὶ σαλπίσασαν τοὺς παιᾶνας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δόξης, καὶ ἣ ἐχρήσατο τὸ ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων καθ' ὅλην τὴν ἐν τῷ Βυζαντίῳ αὐτοκρατορίαν καὶ κατὰ διαδοχὴν μέχρι τῆς σήμερον διακρατεῖ.

Εὐχαριστοῦμεν προσέτι τῇ καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίᾳ, τῷ ὑψηλοτάτῳ

πρώην ἡγεμόνι τῆς Σάμου Κ. Βαϊάνῃ ἐφέντῃ, ὡς καὶ πᾶσι τοῖς προσελλθοῦσιν ἀντιπροσώποις τῶν διαφόρων Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων τῆς βασιλευούσης, καὶ τοῖς λοιποῖς ἐνταῦθα παρισταμένους καὶ τιμήσασι ἡμᾶς διὰ τῆς ἐριτίμου παρουσίας αὐτῶν. Ὁφείλω δὲ νὰ ὁμολογήσω δημοσίᾳ ὅτι ἡ ἀγομένη σήμερον ἑορτὴ παρέσχε καὶ πάλιν εὐκαιρίαν ὅπως ἐκδηλωθῶσι ζωηρῶς αἱ συμπάθειαι, δι' ὧν τὸ καθ' ἡμᾶς δημόσιον περιβάλλει τὸν ἡμέτερον Σύλλογον. Ἡ κοινωνία κατεῖδε πλέον ὅτι ὅ,τι καλὸν θὰ ἐπιδείξῃ εἰς τὸ μέλλον ἡ Ἐκκλ. ἡμῶν μουσικὴ, τοῦτο θὰ ὀφείληται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Σύλλογον ἡμῶν, ὅστις ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ θαλεροῦ γέροντος ἀγίου Ἀμασείας ἐργαζόμενος, ὀσημέραι ἐνδυναμοῦται καὶ ἀλματικῶς βαίνει πρὸς χαρὰν μεγίστην τοῦ σχόντος τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συστάσεως αὐτοῦ, τοῦ ἐπ' εὐσεβείᾳ, λέγω, καὶ μουσικῇ ἐμπειρίᾳ κλειζομένου παναγιωτάτου ἡμῶν Πατριάρχου, ὡς καὶ τοῦ τὰ σκῆπτρα τῆς καθ' ἡμᾶς βασιλείας κατέχοντος Σουλτὰν Ἀπδουλ Χαμίτ, τοῦ θερμοτάτου προστάτου τῶν ὠραίων τεχνῶν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων. Naί, ἡ κοινωνία ἡμῶν βλέπει ὅτι ὁ Σύλλογος ἡμῶν ἔχει ὀδηγόν, ἔχει ἀστέρα φαειόν, ἔχει καλλιτεκτον ἀσπίδα, τὸν Πατριάρχην μας. Βλέπει ὅτι τὸ ἔργον ἡμῶν προοδεύει, διότι ὁ Σύλλογος τὸ βάπτισμα αὐτοῦ ἔσχεν ἐν τῇ πατριαρχικῇ κολυμβήθρᾳ: ὅτι ἐν τῷ βαθυσκίῳ κοιλώματι τῆς ὑψικαρήνου δρυὸς τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου ἠτοίμασται καὶ διὰ τὸν νεοσσὸν τοῦτον φωλεά, ἐν ἣ εὐρίσκων οὗτος θαλπωρὴν δύναται νὰ περιφρονῇ καὶ τὰς σφοδροτέρας τῶν καταγιγδων. Χαίρομεν δ' εἰλικρινῶς βλέποντες τὴν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἡμῶν ἄγρυπνον πατρικὴν μέριμναν καὶ φροντίδα τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν ἐθνάρχου, μὴ περιοριζομένην εἰς λόγους, ἀλλὰ καταφαινομένην ἐν ἔργοις. Πρὸ δεκαπενθημέρου ἡγαθύνθη νὰ μοὶ δηλώσῃ ἱλαρῶς ὁ γεραρὸς ἡμῶν Πατριάρχης ὅτι ἀναλαμβάνει προθύμως πάσας τὰς δαπάνας τὰς ἀπαιτούμενας πρὸς ἐκδόσιν τοῦ Γ' τεύχους τοῦ Περιδικοῦ συγγράμματος τοῦ Συλλόγου. Ἀλλὰ στήτε, στήτε, κυρίαὶ καὶ κύριοι, καὶ ἀκούσατε καὶ νέαν πανευφρόσυνον εἶδησιν καὶ μεγάλην πατριαρχικὴν δωρεάν. Πρὸ τετραήμερου ἠυδόκησεν ὁ παναγιώτατος πατριάρχης ἵνα ἀνακοινώσῃται μοι ὅτι τίθησι δύο Μουσικὰ Διαγω-

νίσματα, καὶ διὰ μὲν τοῦ πρώτου ὀρίζει νὰ προσδιορισθῇ ὁ ποιητικὸς ρυθμὸς τῆς Ὀκτωήχου καὶ ἢ κατὰ στίχους σύνταξις αὐτῆς ὡς ἐποιήθη ὑπὸ τῶν πρώτων ὑμνογράφων αὐτῆς, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου νὰ ἐξευρεθῇ ἂν ὑπάρχη σχέσις μεταξὺ τοῦ ποιητικοῦ ρυθμοῦ τῆς Ὀκτωήχου καὶ τοῦ μουσικοῦ ρυθμοῦ· ἐπιθυμῶ δὲ, τὸ μὲν, νὰ βραβευθῇ κατὰ τὴν Γ' ἐπετηρίδα τοῦ Συλλόγου, τὸ δὲ κατὰ τὴν Δ', καὶ ὅτι ὡς γέρας τοῖς δαφνοστεφέσιν ἀθληταῖς προσφέρει ἀνὰ πενήκοντα λίρας Ἀγγλίας δι' ἑκάτερον τῶν Διαγωνισμάτων, ἤτοι ἐν ὄλῳ λίρας Ἀγγλίας ἑκατόν. Δοξάσωμεν, φιλόμουσος ὁμήγυρις, τὸν Θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν, τὸν εὐδοκήσαντα ἵνα χαρίσῃται ἡμῖν τοιοῦτον πατέρα καὶ προστάτην, καὶ παρακαλέσωμεν αὐτὸν ὡς δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ ὅπως μὴ ἐάσῃ ἡμᾶς ποτὲ ὀρφανούς, ἀλλὰ τὰ ἐλέη αὐτοῦ ἐπιδεικνύμενος νὰ περισκέπη, νὰ περιφρουρή καὶ νὰ διατηρή τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἄνοσον, ὑγιᾶ καὶ ἐπὶ πολλοὺς ἡλίου ἀμιλλητήρας κοσμοῦντα τὸν ἀγιώτατον ἀποστολικὸν καὶ οἰκουμενικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον.

Ἄλλὰ, πρὸς μείζονα ἐμψύχωσιν τοῦ ἔργου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἀπαιτεῖται οὐ μόνον ἢ ἀτομικὴ πατριαρχικὴ συνδρομὴ, ἀλλὰ καὶ ἢ ὁμόθυμος ὑποστήριξις τοῦ ἔθνους. Δεῖ δὴ χρημάτων καὶ διὰ τὴν ἱερὰν μουσικὴν. Naί, καὶ ἢ λύρα τοῦ Ὀρφέως καὶ τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ τοῦ Κουκκουζέλη, ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῆς παντοδυναμοῦ λίρας, δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ ἠχήσῃ παναρμονίως θελξικάρδια ἄσματα. Ἐὰν ἀναδειχθῇ ἐκ τῶν κόλπων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἢ ἥρωες τις ἐθνικῆς καὶ χριστιανικῆς ἀρετῆς καὶ χύσῃ ἐν δαψιλείᾳ τὸ χρυσίον αὐτοῦ, τότε θ' ἀνατείλῃ ὁ χρυσοῦς αἰὼν καὶ διὰ τὴν μουσικὴν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, τὴν ἐμπνεύσασαν τὴν εἰς τὸ θεῖον ἀγάπην εἰς τοσοῦτους μάρτυρας τῆς Ἐκκλησίας. Τότε ὁ Σύλλογος ἡμῶν μεγάλα θὰ διαπράξῃ· τότε ἢ ἄλλως καλλίκαρπος πλὴν κεκμηκυῖα ὑπὸ τὸ ἄχθος τῆς ἀνεπαρκείας τῶν ὑλικῶν δυνάμεων τῆς καὶ δεομένη στηρίγματος Μουσικῆ Σχολῆ τοῦ Συλλόγου ἡμῶν, ἀπροσκόπτως καὶ κανονικῶς θὰ λειτουργήσῃ· ἐκ ταύτης δὲ θ' ἀνλάμψωσιν οἱ δεξιοὶ σκαπανεῖς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ μουσηγέται ἔμπειροι. Εἴθε ὁ Ὑψιστος ὁ ποιῶν «ἐξ αὐχμῶν ἐπομβρίαν»⁷

7. Γρηγ. Θεολόγου Συντακτῆρ. 5.

ταῖς πρεσβείαις τοῦ σήμερον ἑορταζομένου θείου τῆς Ἐκκλησίας πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, νὰ ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ ἀνατείλῃ ἐπὶ τὸν μουσικὸν ὀρίζοντα ἡμέρας εὐδοκίας. Τοῦτο εἶναι εὐχὴ, συνάμα δὲ καὶ φθόγγος ἐλπίδος, καὶ εἴθε ν' ἀναβῇ ὡς λίβανος εἰς τὸν θρόνον τοῦ ὑπερτάτου ἀνακτος τοῦ Παντὸς καὶ ἀειδώρου πρυτάνεως τῶν ἀγαθῶν. Naί, θαρσεῖτε· «οἱ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ». «Οἱ πεποιθότες ἐπὶ Κύριον οὐ σαλευθήσονται εἰς τὸν αἰῶνα». Θαρσεῖτε, λέγω, δὲν ἀφίσταται ἴσως κατὰ πολὺ τὸ φαεινὸν τοῦ χρόνου σημεῖον, καθ' ὃ αἱ εὐχαὶ καὶ προσδοκίαι ἡμῶν πραγματοποιηθήσονται. «Ἄμην, ἀμην λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἢ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται».

ΠΡΟΣΔΑΔΙΑ

ΤΟΥ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ ΤΗΣ Μ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΙΟΛΑΚΗ

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Σεβαδμιώτατοι Ἱεράρχαι,

Ἐξοχώτατε Προεδρευτά,

Ἐταῖροι τοῦ Συλλόγου φίλτατοι.

Μεγάλως χαίρω διότι ἐξόχως μὲ τιμᾶ σήμερον ὁ ἡμέτερος Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, καὶ νομιζῶ ὅτι ἀποκομιζῶ ἤδη τοὺς καρποὺς τῶν πόρων, οὓς ὑπέστην ἀπὸ ἐξηκονταετίας, ψάλλον ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ, καὶ ἐνδιατριβῶν μετὰ συντόνου μελέτης περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν μουσικὴν. Ἠγάπησα ἐκ παιδῶν τὴν μουσικὴν, καὶ προεθυμήθην νὰ καλλιεργήσω, ὅση μοι δύναμις, αὐτήν. Ἀνθ' ὧν δὲ ἐμόχθησα εἴτε ὡς ἱεροψάλτης, εἴτε ὡς μουσικοδιδάσκαλος καὶ

μελοποιός, φέρω ως αξιόλογον ἄθλον τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὸν ἔπαινον τοῦ ἠθροφελοῦς τούτου Συλλόγου, ὃν ἰδρυσεν ἡ φιλομουσία τοῦ νῦν εὐκλεῶς πατριαρχεύοντος Κωνσταντίνου τοῦ Ε', τοῦ καὶ ἐπευλογοῦντος αὐτοπροσώπως τὴν ἑορτὴν ταύτην. Εὐφραίνομαι σήμερον, βλέπων τὸν σεμνὸν τοῦτον περὶ ἑμαυτὸν ὄμιλον ἀνδρῶν φιλάτων γὰ μὲ σεμνύνωσι δι' ἐξαιρέτων τιμῶν. Ἀγάλλομαι δ' ἔτι μᾶλλον καὶ μακαρίζω ἑμαυτὸν, διότι πρῶτος ἐγὼ ἐν τοῖς συγχρόνοις ὁμογερέσι μουσικοδιδασκάλοις τυγχάνω τηλικαύτης τιμῆς καὶ ἀγάπης, ἐκ μέρους Μουσικοῦ Σωματείου. Τὸ μέγεθος τῆς ἐμῆς εὐφροσύνης καὶ θυμηδίας, καθίσταται ἄμετρον, ὅταν βλέπω ὅτι πλὴν τῶν ιεροψαλτῶν, καὶ ἄλλοι ἄνδρες διακριτόμενοι ἐπὶ μαθήσει, ἢ ἀνήκορτες εἰς τὴν ἐπιφανῆ χορείαν τῆς ἱεραρχίας, γίνονται τῆς ταπεινῆς μου δράσεως ἐπαινῆται.

Χαίρετε, ὦ ἐρίτιμα μέλη τοῦ καθ' ἡμᾶς Μουσικοῦ Συλλόγου. Χάριτας ὑμῖν πλείστας ὁμολογῶ ἀνθ' ὧν μ' ἀξιοῦτε σήμερον μεγίστων τιμῶν. Ἀτυχῶς δὲν εἶμαι ῥήτωρ, εἶμαι μουσικός, διὰ τοῦτο καὶ δὲν εὐρίσκω καταλλήλους λόγους ἵνα εὐχαριστήσω τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, διὰ τὰς σημερινὰς πρὸς ἐμὲν δειξίς τῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμῆσεώς του. Εἶμαι προσέτι ἅπαν συγκινημένος καὶ ἐκ τοῦ πρὸ μικροῦ ἐκφωνηθέντος λόγου τοῦ φιλάτου συναδέλφου κ. Γεωργίου Παπαδοπούλου, τοῦ καὶ σχόντος τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἑορτῆς ταύτης, πρὸς ὃν ἐγκάρδια ἀποπέμω εὐχαριστήρια, δι' ὅσα ἀγαθὰ περὶ τῆς ταπεινῆς μουσικῆς μου δράσεως ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου ἐλάλησεν ἡ εὐλαλὸς γλώσσά του. Τελευτῶν δὲ εὐχομαι ὅπως ὁ Σύλλογος ἡμῶν ζήσῃ εἰς πολλὰς ἐτῶν περιόδους, ἵνα καὶ πρὸς ἄλλους τῆς μουσικῆς μύστας ἀποπέμῃ τὴν αὐτὴν ἑξοχὸν τιμὴν, δι' ἧς σήμερον περιβάλλει ἐμέ.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ υἱὲ Ἄρχον Πρωτοψάλτα τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας κ. Γεώργιε Βιολάκη, τὴν ὑμετέραν ἑλλογιμότητα πατρικῶς ἐν Κυρίῳ εὐχόμεθα.

Ἐξηκονταετία ὅλη περῆλθεν ἀφότου ἡ Σὴ μουσικολογίτης ὄρξ ἐν ψαλμοῖς καὶ ἄσμασι μεγαλύνουσα τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Θεοῦ, καὶ διεγείρουσα πρὸς ὑμῶν διὰ τῶν ἠδυεπῶν μελωδιῶν Αὐτῆς τὰς τῶν πιστῶν πρὸς Κύριον καρδίας· εἰκοσιπενταετηρίς δὲ συνεπληρώθη, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία προήγαγε τὴν Σὴν μουσικολογίτητα εἰς τὸ ὄφρῖκιον τοῦ Πρωτοψάλτου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Σήμερον δὲ πανδήμως ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ Προέδρου Αὐτῆς, τοῦ Πατριάρχου, ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, καταστέφει ὑμᾶς διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν Αὐτῆς, εὐχομένη ὑμῖν ζωὴν μακροχρόνιον, πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ὑπὲρ οὗ ὑπερμάχησας διὰ τὴν ἐθνικὴν Αὐτοῦ πλοῦτον, τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν Μουσικὴν, ἣν τὸ κατὰ δύναμιν ἀρκούντως ἐκαλλιέργησας. Ἡμεῖς δὲ ἐρησυχάζοντες, ἀποθὲν ἀποπέμωμεν Αὐτῇ τὰς ἐκ μέσης καρδίας πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἐπευχόμενοι συνάμα ὅπως χαρίζεται ὑμῖν ὁ Θεὸς ἔτη πάμπολλα πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν.

Ταῦτα μὲν πατρικῶς, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας ἑλλογιμότητος.

Χάλκη 1 10)βρίου 1900.

Πρόθυμος πρὸς Κύριον εὐχέτης ἐνθερμος

† Ὁ πρ. Ἱεροδολύμων ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Τὴν ὑμετέραν Μουσικολογίτητα θεομῶς ἐν Κυρίῳ εὐχόμενοι ἡδιῶτα προδαγορεύομεν.

Μετὰ πολλῆς χαρῆς καὶ εὐφροσύνης παρακολουθήσαντες καὶ μακρόθεν τὴν λαμπρῶς καὶ πάνυ δικαίως διεξαχθεῖσαν ἐπίσημον τελετὴν τῆς ἐξηκονταετηρίδος τῆς καρποφόρου μουσικῆς σταδιοδρομίας τῆς ὑμετέρας διαπρεποῦς Μουσικολογίτητος, ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς ἵνα διὰ τοῦ παρόντος συγχαρῶμεν Αὐτῇ ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ τούτῳ γεγονότι θερμῶς καὶ ἀπὸ μέσης ψυχῆς καὶ ἐξαιτησώμεθα παρὰ τοῦ δοτῆρος παντός ἀγαθοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ καὶ θεμελιωτοῦ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὃν ἐπὶ σειράν ὅλην ἐξήκοντα ἐνιαυτῶν οὐκ ἐπαύσατο αἰνοῦσα καὶ δοξολογοῦσα ἐν τοῖς ἱεροῖς Ναοῖς διὰ τῆς ἠδυμόλπου Αὐτῆς μελωδίας, στοιχοῦσα πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως τῷ ἀξιεπαίνῳ καὶ ἀξιωμαμῆτῳ παραδείγματι τῶν ἀρχαίων καὶ διαπρεπῶν Μουσικοδιδασκάλων καὶ τῶν σεμνῶν καὶ ἐπιβάλλον καὶ ἀρχαιοπρεπεῶς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Μουσικῆς ὕψος δια-

τρανοῦσα καὶ ἐφαρμόζουσα, ἵνα δωρήσῃται αὐτῇ πᾶν σωτήριοιον ἀγαθὸν καὶ ζωὴν μακροχρόνιον ἐνισχύουσα τῇ θείᾳ Αὐτοῦ δυνάμει εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς καλλιεργείας καὶ προαγωγῆς τοῦ πολυτίμου καὶ βαρυσημάντου ἐθνικοῦ καὶ ἱεροῦ κειμηλίου, τοῦ ἐγκλείοντος ἐν ἑαυτῷ σοφώτατον καὶ ἐπιστημονικώτατον σύστημα μουσικῆς, ἅμα δὲ συμφυές, ὡς εἶπεῖν, τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἀσματογραφίᾳ καὶ προσφυσέστατον καὶ ἐπιτηδεύτατον πρὸς ἔκφρασιν καὶ παράστασιν αὐτῆς.

Ὁ Μουσικὸς Σύλλογος δύναται νὰ παράσχῃ σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς Ἐκκλ. Μουσικῆς σκοπίμως ἐργαζόμενος, ἢ δὲ Μουσικὴ Σχολὴ πρὸς διὰδοσιν καὶ πιστὴν ἐφαρμογὴν ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν νεωτέρων. Ἀλλὰ πρὸς ἐπιτυχῆ καὶ ἀποτελεσματικὴν ἐργασίαν ἐπιστημονικὴν θεωροῦμεν ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον ἵνα ληφθῇ φροντίς, ὅπως δύο τρεῖς νέοι ἀπόφοιτοι τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς, καλλιφῶνοι, μύστα' καὶ ἐγκρατεῖς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἵνα σπουδάσωσι καὶ ἐπιστημονικῶς τὴν Εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν καὶ ἀναδιφῶσιν τὰς Βιβλιοθήκας συλλέγοντες πᾶν ὅ,τι καλὸν καὶ χρήσιμον τῇ Ἐκκλ. ἡμῶν Μουσικῇ, καὶ εἶτα ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν θεωρητικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πητροπαραδότου συστήματος αὐτῆς, δυνάμει τοῦ κεφαλαίου τῶν θεωρητικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἃς ἤθελον ἀποκτήσει· διότι οὕτω, φρονοῦμεν, ὅτι εἶναι ἐφικτὸν νὰ εἰσδύσῃ τις εἰς τὸν πολυδαίδαλον μηχανισμόν τοῦ Ἐκκλ. μουσικοῦ συστήματος, προϊόντος τοῦ δαιμονίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ αἰσθήματος, ν' ἀναλύσῃ αὐτό, νὰ καθορίσῃ τοὺς τόνους καὶ τὰ διαστήματα, ν' ἀνεύρῃ τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις, συμφωνίας, ἀρμονίας κτλ. καὶ παραχθῇ συνεπῶς σπουδαῖόν τι καὶ ἐπιστημονικὸν ἄξιον λόγου καὶ σημασίας. Πρὸς συντήρησιν δὲ τῆς ἀναγκαιοτάτης ἐπίσης Μουσικῆς Σχολῆς διὰ τὴν μετάδοσιν τοῦ ταλάντου τοῖς νεωτέροις παρὰ τῶν κατεχόντων αὐτὸ δοκίμων μουσικοδιδασκάλων θεωροῦμεν συντελεστικώτατον τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐγγραφὴν ὡς μελῶν τοῦ Συλλόγου ἐπὶ ὠρισμένη ἐτησίᾳ συνδρομῇ εὐλόγῳ ἀπάντων τῶν ἀγίων ἀρχιερέων καὶ τῶν δυναμένων ἐκ τοῦ κατωτέρου κλήρου, ὡς καὶ ἐκ τῶν πλουσίων ὁμογενῶν. Οὕτω δύνανται νὰ ζήσωσι καὶ ἐπιτύχωσιν ἀμφοτέρω τοῦ ἐπιδιωκόμενου ἱεροῦ σκοποῦ, ὃ τε δηλονότι Μουσικὸς Σύλλογος καὶ ἡ Μουσικὴ Σχολή.

Τὴν ταπεινὴν ἡμῶν ταύτην γνώμην, ἀφορμὴν λαβόντες ἐκ τοῦ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τοῦ ἐξηκονταετοῦς ἡμῶν μουσικοῦ σταδίου συγχαρητηρίου ἡμῶν γράμματος, εὐκαιρον ἡγησάμεθα ἵν' ἀνακοινώσωμεν ὑμῖν, ἧς καὶ δύναται νὰ ποιήσῃ χρῆσιν, ἐὰν ἐγκρίνη καὶ φρονῇ συντελεστικὸν πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον ἱερὸν σκοπὸν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Εἶεν δὲ τὰ ἔτη Αὐτῆς ὅ,τι πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ εὐφρόσυνα.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 12ῃ Δεκεμβρίου 1900.

Τῆς λίαν περισπουδάστου ἡμῖν Αὐτῆς Μουσικολογιότητος

θερμοῦς ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ εὐχέτης

† Ὁ Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος

Ἀγαπητὲ φίλε,

Πληροπορούμενος ὅτι σήμερον ἄγετε τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς Πρωτοψαλτείας ὑμῶν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐκφράζω ὑμῖν διὰ ταύτης μου τὰ θερμά μου συγχαρητήρια καὶ εὐχόμαι ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς δωρήται ὑμῖν ὑγιεῖαν διηνεκῆ ἐπ' εὐκλείᾳ καὶ τιμῇ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν Μουσικῆς. Διατελῶ δὲ ἐν ἐξιδιασμένη ὑπολήψει καὶ ἀγάπῃ.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 4ῃ Δεκεμβρίου 1900.

Τῆς ὑμετέρας φίλης ἀγάπης

ταπεινὸς πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† Ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος

Μουσικολογιώτατε,

Λίαν περιχαρῶς ἐπληροφορήθημεν ἐκ τῶν ἐφημερίδων Κων]πόλεως ὅτι ἡ σὴ περιπόθητος καὶ φίλη Μουσικολογιότης ἄγει προσεχῶς πεντηκονταετηρίδα τοῦ ἱεροψαλτικοῦ αὐτῆς σταδίου, ἀπὸ ἐξηκονταετίας ἤδη θεαρέστως μελωδοῦσα ἐν ναοῖς τοῦ Ὑψίστου καὶ προσάγουσα ἐκ μέρους τοῦ πιστοῦ ἐκκλησιασματος τοὺς ὕμνους τῆς θείας λατρείας καὶ τὰς δοξολογίας τῷ τρισυποστάτῳ Θεῷ καὶ δημιουργῷ τοῦ παντός.

Σπάνιον τὸ δῶρημα καὶ πρωτοφανὲς πάντως ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς χρονικοῖς τὸ εὐτύχημα, ὅστινος ἠξίωται ἡ σὴ περισπούδαστος καὶ περιλημμένη Μουσικολογιότης.

Συγχαίρων τοίνυν ἀπὸ καρδίας ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ταύτῃ πνευματικῇ ἑορτῇ καὶ συνηδόμενός σοι μακρόθεν, εὐφροσύνως χαίροντι καὶ ἀγαλλομένῳ ἐν μέσῳ συλλόγου μουσικολόγων συναδελφῶν συνευφραϊνομένων σοι καὶ μουσικοῖς ὕμνοις καὶ δοξολογίαις πρὸς τὸν πανάγαθον Θεὸν ἐνδεικνυμένων τῆς εὐφροσύνης τὸ αἶσθημα ἐπὶ τῷ διανυσθέντι ἐξηκονταετῇ σταδίῳ ἐν τῇ ψαλτικῇ καὶ ὑμνολογίᾳ, ἐπεύχομαι σοι μυχίως ὅπως ἐνισχυόμενος ἄνωθεν, τῇ θείᾳ χάριτι καὶ τῷ ὑπόλοιπον τοῦ βίου στάδιον διανύσης ἐν ὑγιείᾳ καὶ θεοφιλῶς ἄδων τῷ Κυρίῳ καὶ ἀναμέλπων τοὺς ὕμνους τῆς θείας λατρείας τῶν πιστῶν, ἀξιωθῆς δ' εἶτα καὶ ἐν τῇ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν πρωτοτόκων, ἄδειν καὶ ψάλλειν τῷ Κυρίῳ τὸν τρισάγιον ὕμνον μετὰ πάντων τῶν ἀγίων. Γένοιτο.

Ἐπὶ τούτοις ἔρρωσο ἐν Κυρίῳ μετὰ πάντων τῶν συναδελφῶν ἱεροψαλτῶν κραταιούμενος εἰς πᾶν καλὸν καὶ σωτήριον πρὸς δόξαν Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Ἐν Σμύρνῃ τῇ 20ῃ Σεπτεμβρίου 1900.

Τῆς σῆς περιποθῆτου καὶ φίλης Μουσικολογιότητος

Διάπυρος πρὸς Κύριον εὐχέτης

† Ὁ Σμύρνης Βαδῖλειος.

Μουσικολογιώτατε Πρωτοψάλτα τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας

Κύριε Γεώργιε Βιολάκη.

Ἐπὶ τῇ σήμερον ἑορταζομένῃ ἐξηκονταετηρίδῃ τῆς ἀνυσίμου δράσεως τῆς Ὑμετέ-

ρας φίλης καὶ περισπουδάστου Μουσικολογίότητος ἐκφράζων Αὐτῇ τὰ εἰλικρινῆ μου συγχαρητήρια, εὐχομαι τῷ Ὑψίστῳ Θεῷ ὅπως ἡ ὑμετέρα φίλη Μουσικολογίότης ἐν υγείᾳ καὶ εὐτυχίᾳ ἐξακολουθῆ παρέχουσα τῇ τε Μητρὶ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γείει τὰς πολυτίμους Αὐτῆς ὑπηρεσίας, πρὸς χαρὰν τῶν τε ἀπειροπληθῶν Αὐτῆς μαθητῶν καὶ τῶν εἰλικρινῶν φίλων.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ

Ἐν Διδυμοτείχῳ, τῇ 4 Δεκεμβρίου 1900.

Τῆς Ὑμ. φίλης καὶ περισπουδάστου Μουσικολογίότητος

ἐλάχιστος μαθητὴς καὶ θερμὸς πρὸς Χριστόν εὐχέτης
† **Ὁ Διδυμοτείχου Φιλάρετος.**

Μουσικολογίωτατε Ἄρχον Πρωτοψάλτα τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κ. Γεώργιε Βιολάκη, τὴν ὑμετέραν λίαν περιδπούδατόν μοι ἐντιμότητα, ἀπὸ κέντρου ψυχῆς εὐχαδπάζομαι.

Μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς εἶδον ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς Πρωτευούσης τὸν λαμπρὸν πανηγυρισμὸν, ὅστις εὐλογία τῆς πανσέπτου Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐν τῇ εὐσήμερῃ ἡμέρᾳ τῆς ἐπετείου τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ἐπετελέσθη, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἐξηκονταετηρίδος τοῦ μουσικοῦ τῆς ὑμετέρας Μουσικολογίότητος σταδίου. Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, μουσόληπτος καὶ πανσέβαστος ἡμῶν πατήρ καὶ Δεσπότης, ἠυδόκησε νὰ ἐπιδαφιλεύσῃ ὑμῖν τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὡς δίκαιον ἔπαινον καὶ λαμπρὸν στέφανον τῆς ἐπιμελείας ὑμῶν ἐν τῇ συμπληρώσει τοῦ καθήκοντος μετὰ ζήλου ἐνθέου ἅμα καὶ θερμοῦργου πρὸς τὴν ἀνόθευτον παράστασιν καὶ καλλιέργειαν τῆς Ἱερᾶς Μουσικῆς καὶ τῶν περὶ μουσικῆς σεβαστῶν παραδόσεων τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας· οἱ δὲ πολυπληθεῖς μαθηταί, καὶ πάντες οἱ τιμῶντες ὑμᾶς κληρικοί τε καὶ λαϊκοὶ γηθοσύνως ἀγαλλόμενοι γεραίρουσι τὴν λαμπρὰν καὶ σεμνὴν ταύτην ἐορτήν, τὰ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ δικαίας ἐκτιμήσεως ἀκριβῆ αὐτῶν πρὸς ὑμᾶς αἰσθήματα διαπιστούμενοι.

Ταῦτα τὰ εὐφρόσυνα καὶ θυμῆρη ἔμπλεως ἀνεκφράστου χαρᾶς ἐν τῇ ἀποκέντρῳ ταύτῃ ἐσχατιᾷ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εὐαγγελισάμενος, ἀρχαῖος ὑμῶν συνάδελφος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς πανσέπτου Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐγκαρδίως συγχαίρω ὑμῖν καὶ συναγαλλόμενος ὀλοφύχως δέομαι τοῦ Πρυτάνεως τῶν τελείων δωρημάτων καὶ ἀγαθῶν, ὅπως διαφυλάττῃ ὑμᾶς καὶ τὴν κατ' οἶκον Ἐκκλησίαν ὑμῶν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, χριζόμενος ὑμῖν καὶ τῇ εὐγενεῖ συζύγῳ ὑμῶν υγείαν ἀμετάπτωτον καὶ βίον μακραίωνα, πλουτίζων ὑμᾶς μὲ τὰ θεῖα Αὐτοῦ χαρίσματα καὶ ἀγαθὰ εἰς ἀγαλλίασιν τῶν εὐσεβῶν φιλακολούθων χριστιανῶν καὶ εἰς δοξολογίαν τοῦ ἐν Τριάδι ἀπαύστως ὑμνουμένου Θεοῦ.

Μετὰ τῶν ἐνθέρμων ἐορταστικῶν συγχαρητηρίων ἐπὶ ταῖς παρούσαις μεγάλαις τῆς Θείας ἐν τῷ κόσμῳ Ἐπιφανείας καὶ τῆς ἐπιτολῆς τοῦ νέου σωτηρίου ἔτους, εὐχομαι τα-

πεινῶς ἵνα οἰκογενειακῶς πανηγυρίζητε τὰς ἀγίας ταύτας ἡμέρας ὑγιῶς καὶ γηθοσύνως καὶ ἐν ἀπολαύσει τῶν εὐχταίων ἀγαθῶν καὶ διατελῶ.

Ἐν Ἀργυροκάστρῳ, τῇ 4 Ἰανουαρίου 1901.

Τῆς ὑμετέρας λίαν περισπουδάστου μοι ἐντιμολογίότητος

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης καὶ ὄλως πρόθυμος
† **Ὁ Δουϊνουπόλεως Δουκάς**

Α'.

Πρὸς τίνα ἄλλον υἱϊκὴν, σεπτὲ Πρωθιεράρχα,
ὁ Σύλλογος ὁ Μουσικὸς ὀφείλ' εὐγνωμοσύνην;

Πρὸς τίνα ἄλλον παρ' εἰς Σέ, τοῦ Γένους μας Ἐθνάρχα
ὀφείλει τὴν τῆς Μουσικῆς τάξιν καὶ εὐφροσύνην;

Εἰς Σέ ὄντως τὸν σεβαστὸν

προστάτην, τὸν μουσόληπτον, κ' εἰς ὄλους πάνυ ἀγαστόν,

Στὴν Σὴν, ναί, ὑποστήριξιν, στοργὴν καὶ προστασίαν,

μ' ἐλπίδα ὄλως υἱϊκὴν προόδους ἀναμένει·

κι' ἀπὸ τὴν ὄλως πατρικὴν κ' ὑψίστην ἡγεσίαν,

ἐναγωνίως προσδοκᾷ κάθε καλὸν ἐν γένει,

μετὰ συντόνου φυλακῆς

τῆς τῶν προγόνων μας σεπτῆς καὶ θείας ὄντως μουσικῆς.

Σὺ, ὃν τὸ ἔθνος κ' Ἐκκλησίᾳ ἐξέλεξαν Ἐθνάρχη,ν,

κεκοσμημένον μ' ἀρετὰς πολλὰς, κ' ἰσχὺν συνάμα,

καὶ γνώστην ὄντα Μουσικῆς, κ' Ὀλκάδος μας πλωτάρχη,ν,

καὶ ἀναγκῶν τῶν ἐθνικῶν σωτῆρα κατὰ γράμμα,

τὸν Σύλλογον τὸν Μουσικόν

ὃν ἔδρυσες, ὀδήγησον Σὺ εἰς λιμένα σωστικόν,

ὡς γνώστης τε καὶ ἐραστῆς τῆς θείας ταύτης τέχνης

καὶ κάτοχος δυνάμεως καὶ μέσων πολλῶν ἄλλων,

ἀγάπα κ' ὑποστήριξε αὐτόν, μήπως ἐξαίφνης

ἐν μέσ' ὀθνείων εὐρεθῆ καταδρομῶν καὶ σάλων,

κι' ἀλλάξ' ἡ τέχνη τοῦ κλεινοῦ

τοῦ Ἰωάννου σεβαστοῦ φωστῆρος τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Δόξαν πολλὴν ὁ Σύλλογος καὶ καύχημα γνωρίζει,

τὴν ὑψηλὴν Σου κορυφὴν ὡς σκέπην αὐτοῦ ἔχων.

Καὶ νῦν ὅτε τοῦ πατρωνος αὐτοῦ πανηγυρίζει

τὴν μνήμη,ν, καὶ εὐλογιῶν αὐτοῦ ἔνθους μετέχων,

αἰσθάνεται χαρᾶς πολλῆς

καὶ Σοῦ ἀποδεχόμενος εὐχὰς, μετ' ἀκρας συστολῆς.

Τὴν μνήμην τοίνυν σήμερον Δαμασκηνοῦ τελοῦντες,
φαιδροὶ καὶ ἀγαλλόμενοι ἐκ βάθους μας καρδίας,
εὐχὰς καὶ εὐλογίας Του ἀπὸ ψυχῆς αἰτοῦντες,
ὑπὲρ Συλλόγου ποθητῆς κ' εὐνοϊκῆς πορείας,
δεόμεθα ἅμα «κλεινὰ»
τὰ ἔτη τοῦ ἐθνάρχου μας νὰ μένωσι «παντοτεινά».

Β'.

Μ' αὐτὴν ἡμῶν τὴν ἑορτὴν συνάμα συμπεσοῦσα
ἡ ἐξηκονταετηρὶς ἐν μουσικῇ πορεία,
κ' εἰκοσιπενταετηρὶς ὡς συνοδὸς τυχούσα
Πρωτοψαλτείας (ἐν σεπτῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ)
Βιολάκη Γεωργίου
τοῦ Πρωτοψάλτου, τοῦ σεμνοῦ διαβιοῦντος βίου,
Θερμὰ συγχαρητήρια ἀφοῦ ἀπὸ καρδίας
δι' ἀκριβῆ τε καὶ πιστὴν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν
ἐκφράσω, κ' ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ ἐπευχηθῶ υἰείας,
ἀφίνω τὴν μητέρα μας Μεγάλην Ἐκκλησίαν
ἵνα τὸν εὐλογῆσῃ,
καὶ εὐχηθῆ ἔτη πολλὰ εἰσέτι νὰ μᾶς ζήσῃ.
Οἱ θεῖοι ὕμνοι καὶ ψαλμοὶ καὶ αἱ δοξολογίαι,
ποῦ τόσοις χρόνοις ἐψάλλε καὶ ἔμελεψε στὸ θεῖον,
νὰ γίνωσι τῷ εὐχόμενῳ εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι,
καὶ νὰ φαιδρύνουν διαρκῶς τὸν ἡσυχόν του βίον,
τιμώμενον ἀξίως.
ἀπ' ὅσους δὲν ἐγνώρισαν καὶ ἤκουσαν ἰδίως.
.....
Ἄρκοῦσα, ὦ διδάσκαλε, τιμὴ ἅμα καὶ δόξα
διὰ τοὺς κόπους τοὺς πολλοὺς τοσοῦτων ἤδη χρόνων,
παρ' Ἐκκλησίας καὶ Κοινοῦ καὶ Μουσικῶν συγχρόνων,
βεβαίως εἶναι δι' ἐσὲ τόσα θριάμβου τόξα,
ἅτινα ἐγκαρδίως
στὴν ἑορτὴν σου ἔστησαν νὰ μένουν ἀϊδίως.

Ἀντώνιος Γαζιάδης
Μέγας Πριμμικύριος.

Σεβαστὲ διδάσκαλε,

Ἀμάρτημα καὶ δὴ ἀσύγγνωστον θὰ διέπραττον εἰάν καὶ ἐγὼ ὁ ταπεινὸς ὑμῶν θε-
ράπων δὲν ὑπέβαλον βαθυσεβάστως τὰ ταπεινά μου συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ 60ετηρίδι
τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἱεροῦ ὑμῶν ἐπαγγέλματος καὶ τῇ 25ετηρίδι τῆς Πρωτοψαλτείας τῆς
ὑμετέρας περιφανοῦς μουσικολογιότητος.

Ἄλλὰ ἀπὸ σκοποῦ, σεβαστὲ διδάσκαλε, ἀφῆκον νὰ παρέλθῃ ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς
ὅπως, ἐπωφελούμενος τῆς ἀραιότητος, οὕτως εἶπεῖν, τῶν συγχαρητηρίων, ὑποβάλω
τὰ ἐκ μέσης καρδίας προερχόμενα ταπεινά μου καὶ εὐχηθῶ ἅμα ὑμῶν ὅπως, ὁ Κύριος
διατηρῆ ἐπὶ μήκιστον τὴν Ἑμετέραν Μουσικολογιότητα, εἰς ἣν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ
ἡμῶν μουσικὴ πολλὰ ὀφείλει.

Ἀποφεύγων, σεβαστὲ διδάσκαλε, ἵνα ἀριθμῆσω τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας πρὸς τὴν
Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν ὑμετέρας ὑπηρεσίας καὶ διαβεβαιῶν ὑμᾶς ὅτι, ἡ πρὸς ὑμᾶς
τιμὴ εἶνε ἡ ἡχὼ τῶν τόσων ὑμῶν ὑπηρεσιῶν, παρακαλῶ ὑμᾶς, σεβαστὲ διδάσκαλε,
ὅπως εὐμενῶς ἀποδεχθῆτε τὰ βαθέα μου συγχαρητήρια καὶ εὐχομαι ὅπως ἐν πλήρει
υἰείᾳ καὶ εὐτυχίᾳ διέλθητε τὰς χαρμοσύνους ταύτας ἡμέρας, διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ
βαθυτάτου.

Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης, τῇ 21 Δεκεμβρίου 1900.

ὁ Σὸς

Δ. Π. Μπαλαμπάνης
Πρωτοψάλτης Κρήτης

Σεβαστὲ μοι διδάσκαλε,

Αἱ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους ἐπαξίως πάνυ ἀποδοθεῖσαι τῇ ὑμετέρᾳ
Μουσικολογιότητι τιμαὶ ἐπὶ τῇ ἐξηκονταετηρίδι τῆς ὑμετέρας Μουσικῆς δράσεως καὶ τῇ
εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς εἰς τὸ μέγα ἀξίωμα τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλη-
σίας ἀνόδου ὑμῶν, τῇ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δα-
μασκηνοῦ πανηγυρισθείσης καὶ τῆς ὁποίας τὰ καθέκαστα μόλις κατ' αὐτὰς εἶδομεν δη-
μοσιευθέντα καὶ ἐν τῷ ἐνταῦθα ἀθηναϊκῷ τύπῳ, χαρᾶς πολλῆς ἐνέπλησαν τὴν καρ-
δίαν μου. Τὰς ἐπὶ τῇ ἐπαξίᾳ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἀνὰ τὸν μουσικὸν κόσμον φήμης
τῆς Ἑμετέρας Μουσικολογιότητος ἑορτῇ ταύτῃ συγχαρητηρίους εὐχὰς μου συνενῶν
μετὰ τῶν ἐπὶ τῷ αὐριον ἀνατέλλοντι ἐπ' αἰσίσις νέῳ Σωτηρίῳ ἔτει, παρακαλῶ ὅπως
ἀποδεχθῆτε ταύτας μετὰ τῆς διακρινούσης ὑμᾶς εὐμενείας, καθ' ὅσον μάλιστα προσέρ-
χονται ἀπὸ καρδίας μαθητοῦ, ὅστις εἶπερ τις καὶ ἄλλος ἀγαπᾷ καὶ σέβεται ὑμᾶς,
οὐκ ὀλίγον δὲ θὰ συντελέσῃ, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, εἰς τὴν καὶ ἐν τῷ κλεινῷ τῆς Παλλάδος
ἄστει διάδοσιν τοῦ ἀρχαιοπρεποῦς Βυζαντινοῦ ὕφους, οἷον παρ' ὑμῶν ἀπεκόμισεν.

Ἐπὶ τούτοις δὲ ἀσπαζόμενος τὴν δεξιὰν ὑμῶν διατελῶ μετὰ σεβασμοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 10]βρίου 1900.

Τῆς Ἑμετέρας Μουσικολογιότητος

τέκνον πειθίνιον

Χ. Β. Χατζόπουλος.

Σεβαστέ μοι διδάσκαλε κ. Γ. Βιολάκη,

Μετ' ἐνδομύχου χαρᾶς σπεύδω νὰ σᾶς ἐκφράσω τὰ συγχαρητήριά μου ἐπὶ τῇ ἐξαιρητικῇ τιμῇ, μεθ' ἧς ἐωρτάσθη ἡ τε εἰκοσιπενταετηρίς τῆς Ὑμ. Πρωτοψαλτείας ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ ἐξηκονταετηρίς τῆς μουσικῆς δράσεως Ὑμῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησιαστικῇ Μουσικῇ, ἣτις ἀκριβῶς κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον ὑπέστη ξενικόν τε καὶ ὁμογενῆ διωγμὸν τόσον, ὅσον ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἐποχῇ ἀπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς. Σᾶς συγχαίρω δὲ τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀκατασχέτου ξενικοῦ καὶ ὅλως ἀπακτηλοῦ καὶ ἐθνοκτόνου μουσικοῦ ρεύματος εὐρισκόμενος, ἠδυνήθητε νὰ στηριχθῆτε ἐπὶ τῆς σωτηρίου ἀγκύρας τῆς πατρώας καθαρᾶς καὶ ἀμίκτου Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἣτις συνδέει ἡμᾶς μετὰ τῆς ἀγλαῆς ἐκείνης Μητρός, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἐκληρονομήσαμεν καὶ καυχώμεθα ἐπὶ τῇ κληρονομίᾳ. Σᾶς εὐχομαι, Σεβαστέ μοι Διδάσκαλε, νὰ ζήσητε ἄλλα τόσα καὶ πλεόντα τούτων ἔτη ἐπ' ἀγαθῷ ἐνὸς μεγάλου ἐθνικοῦ θησαυροῦ, ὅστις ἐστὶν ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησιαστικὴ Μουσική.

Διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἐξαιρετικῆς ὑπολήψεως.

Ἐν Σαμοθράκῃ τῇ 18ῃ Δεκεμβρίου 1900.

Ὁ ὑμέτερος
N. B. Φαρδύς.

Σεβαστέ διδάσκαλε,

Ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς πρωτοψαλτείας, ἐξηκονταετηρίδι δὲ τῆς ἐν γένε' δράσεως ὑμῶν ἐν τῇ καλλιιεργείᾳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἣν λίαν φιλοτίμως ἀνέλαβε νὰ τελέσῃ ὁ καθ' ὑμᾶς Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε καὶ τὰ ἐμὰ λίαν θερμὰ καὶ ἐγκάρδια συγχαρητήρια, οὐχὶ ὡς τυπικὰ πρὸ εἰκοσαετίας φίλου φιλοφρονήματα, ἀλλ' ὡς φόρον εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης ταπεινοῦ λατρευτοῦ τῆς ἱεραῆς προγονικῆς ὑμῶν Μούσης, ὅστις ἠγάπησε καὶ ἐξετίμησεν ἐν ὑμῖν τὸν ἐξ ἔρωτος ἀκάματον ἐργάτην καὶ ἀνιχνευτὴν τῶν μυστηρίων τῆς τέχνης, ὅσον δὲ καὶ τὸν καλλιτέχνην νοῦν ἐν τῇ διαγνώσει τοῦ σεμνοῦ, τοῦ ὡραίου καὶ τοῦ ὑψηλοῦ ἐν τῇ πράξει αὐτῆς.

Ἐπ' ἀγαθῷ δὲ τῆς ἱεραῆς τέχνης καὶ πρὸς τιμὴν καὶ κόσμον τῶν σεμνῶν αὐτῆς Μυσταγωγῶν ἐπευχόμενος ὑμῖν τὸν λοιπὸν βίον μακρὸν καὶ εὐδαίμονα κατὰ πάντα, διατελῶ.

Ἐν Κορδελιῷ, 19 Ὀκτωβρίου 1900.

Φίλος εὐγνώμων καὶ εὐκρινῆς
M. Βασιλείου

Διὰ θερμῶν γραμμάτων συνεχάρησαν τῷ ἄρχοντι Πρωτοψάλτῃ ἢ ἐν Εὐλοπόρτῃ ἀνυσίμως ἐργαζομένῃ Ἀδελφότητι «Ἐννέα Μοῦσαι», ὁ διδάσκαλος τῆς μουσικῆς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ κ.Γ.Πρωγάκης, ὁ ἐν Ἀμβέρσῃ ἀρχιμανδριτῆς καὶ προϊστάμενος τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς κοινότητος κ. Γεννάδιος Θέμελις καὶ πλεῖστοι ἄλλοι.

Διανέμεται δωρεάν

ΕΙΣΜΑΝΟΥΣΙΟ
ΕΣΑΡΟ